

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут _____ Навчально-науковий інститут економіки і управління _____

Кафедра _____ економіки і права _____

«До захисту в ЕК»

«До захисту допущено»

Директор інституту

Завідувач кафедри

_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ Анатолій ЗАЇНЧКОВСЬКИЙ
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 2023 р. « ____ » _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності _____ 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Економіка та правове забезпечення бізнесу»
на тему: «Економіко-правові основи підвищення ефективності використання капіталу підприємства».

Виконала здобувачка 4 курсу групи ПЕ-4-2а

Бабій Тетяна Василівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Керівник Левченко Юлія Григорівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Консультант

з правової частини Задніпряна-Корінна М.Ю.
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Рецензент Михайленко О.В. доц. каф. обліку і аудиту
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Я як здобувачка Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавала і не одержувала недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2023 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління

Кафедра Економіки і права

Освітній ступінь Бакалавр

Спеціальність 051 «Економіка»

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма «Економіка та правове забезпечення бізнесу»

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і права

Анатолій ЗАЇНЧКОВСЬКИЙ

«05» грудня 2022 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Бабій Тетяни Василівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Економіко-правові основи підвищення ефективності використання капіталу підприємства

керівник проекту (роботи) к.е.н., Левченко Юлія Григорівна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «05» грудня 2022 року № 865-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 05 червня 2023 року

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова та статистична звітність за 2019-2020 роки АТ «Сумське машинобудівне НПО», мережа Інтернет.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретико-методичні засади використання капіталу підприємства. 2. Аналіз фінансово-господарської діяльності та використання капіталу підприємства сумське машинобудівне нпо . 3. Шляхи та напрями підвищення ефективності використання капіталу підприємства

5. Перелік графічного матеріалу

Пояснювальна записка має ілюстрації у вигляді 16 рисунків та 21 таблицю. Для оприлюднення результатів кваліфікаційної роботи оформлено презентаційний матеріал за допомогою засобів програмного забезпечення.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	завдання прийняв
Перший	Задніпряна-Корінна М.Ю.		20.02.2023
Другий	Задніпряна-Корінна М.Ю.		25.04.2023

7. Дата видачі завдання 05.12.2022

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Прим
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	10.02.2023	виконано
2	Написання розділу 1	31.03.2023	виконано
3	Робота над розділом 2	14.05.2023	виконано
4	Підготовка розділу 3	25.05.2023	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	29.05.2023	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	31.05.2023	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат	06.06.2023	виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	07.06.2023	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	06.06.2023	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	15.06.2023	виконано

Здобувач

(підпис)

Бабій Т.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

(підпис)

Левченко Ю.Г.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «Бакалавр» здобувачки Бабій Тетяни Василівни на тему: «Економіко-правові основи підвищення ефективності використання капіталу підприємства». – Рукопис. 2023.

Перший розділ присвячений теоретико-методичним засадам використання капіталу підприємства. У цьому розділі розглядаються економічна сутність капіталу підприємства, його класифікація, методи оцінки ефективності використання та правове регулювання.

Другий розділ присвячений аналізу фінансово-господарської діяльності та використанню капіталу на прикладі підприємства «Сумське машинобудівне НПО ». У цьому розділі надається загальна характеристика діяльності підприємства, проводиться аналіз ефективності його господарської діяльності, фінансових результатів та оцінка фінансового стану, а також аналіз використання капіталу на підприємстві. Також розглядається правове регулювання підвищення ефективності використання капіталу.

Третій розділ присвячений шляхам та напрямам підвищення ефективності використання капіталу підприємства. У цьому розділі запропоновано різні напрями вдосконалення використання капіталу підприємства.

Ключові слова: капітал, прибуток, витрати, ефективність, підприємство, рентабельність, основні засоби, оборотні активи.

ANNOTATION

Qualifying work for obtaining the «Bachelor» degree by Tetiana Vasilivna Babii on the topic: «Economic and Legal Foundations for Increasing the Efficiency of Capital Utilization in Enterprises». – Manuscript. 2023.

Chapter 1 focuses on the theoretical and methodological principles of capital utilization in enterprises. It examines the economic essence of enterprise capital, its classification, methods for evaluating its efficiency, and the legal regulations governing its utilization.

Chapter 2 analyzes the financial and economic activities of Sumy Machine-Building Scientific Production Association named after M.V. Frunze, with a particular emphasis on capital utilization. It provides a general overview of the company's operations, assesses the effectiveness of its economic activities, evaluates financial results and the overall financial position, and examines the utilization of capital within the organization. Additionally, this chapter discusses the legal regulations concerning the enhancement of capital utilization efficiency.

Chapter 3 explores the pathways and directions for improving the efficiency of capital utilization in enterprises. It investigates various approaches to enhancing capital utilization and provides an economic justification for implementing specific measures. The chapter also assesses the impact of proposed measures on the company's performance.

Keywords: capital, profit, expenses, efficiency, enterprise, profitability, fixed assets, current assets.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Економічна сутність капіталу підприємства	10
1.2. Класифікація капіталу підприємства.....	15
1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності використання капіталу підприємства.....	21
1.4. Правове регулювання використання капіталу підприємства	25
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НПО	32
2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства.....	32
2.2. Аналіз ефективності господарської діяльності підприємства.....	35
2.3. Аналіз фінансових результатів та витрат підприємства	45
2.4. Аналіз використання капіталу підприємства на підприємстві.....	49
2.5. Правове регулювання підвищення ефективності використання капіталу підприємства.....	56
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ СУМСЬКОГО МАШИНОБУДІВНОГО НПО	62
3.1. Напрями підвищення ефективності використання капіталу підприємства.....	62
3.2. Економічне обґрунтування впровадження нової лазерної машини для вироблення пружинної сталі.....	68
3.3. Вплив запропонованого заходу на результати діяльності підприємства.....	75
Висновки до розділу 3	80
ВИСНОВКИ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	86
ДОДАТКИ	92

ВСТУП

Актуальність теми. Ефективне використання капіталу є ключовим фактором успіху будь-якого підприємства. У сучасному конкурентному бізнес-середовищі компанії повинні максимально ефективно використовувати свої ресурси, щоб залишатися прибутковими та стійкими. Економічні та правові засади підвищення ефективності використання капіталу підприємства мають вирішальне значення для досягнення цих цілей. Економічні засади включають принципи аналізу витрат і вигод, управління ризиками та прийняття інвестиційних рішень, тоді як правові засади охоплюють регуляторне середовище, контрактні угоди та захист інтелектуальної власності. У цій роботі ми детально розглянемо ці економічні та правові засади і надамо розуміння того, як підприємства можуть використовувати їх для оптимізації використання капіталу та досягнення довгострокового успіху.

Отже, актуальність теми: «Економіко-правові засади підвищення ефективності використання капіталу підприємства» набуває все більшого значення у сучасному бізнес-середовищі. В умовах зростаючої конкуренції підприємствам необхідно ефективно використовувати свій капітал, щоб залишатися конкурентоспроможними та забезпечувати своє стабільне зростання. Ця тема є актуальною як для малих, так і для великих підприємств, а також для інвесторів та зацікавлених осіб, які бажають максимізувати свій прибуток на вкладений капітал.

Метою цього дослідження є забезпечення комплексного розуміння економічних та правових засад підвищення ефективності використання капіталу підприємства. Дослідження спрямоване на виявлення ключових факторів, що впливають на ефективність використання капіталу, та надання практичних рекомендацій для підприємств щодо оптимізації використання капіталу.

Виходячи з поставленої мети в кваліфікаційній роботі поставлені наступні завдання:

- розкрити економічні та правові засади ефективності використання капіталу;
- дослідити вплив економічних факторів, таких як процентні ставки, інфляція та вплив правових факторів, таких як податкове законодавство, нормативні акти на ефективність використання капіталу підприємства;
- проаналізувати господарську діяльність, фінансові результати діяльності підприємства, оцінити його фінансовий стан та ефективність використання капіталу підприємства;
- запропонувати практичні рекомендації щодо оптимізації використання капіталу підприємства з метою підвищення ефективності його використання.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних питань щодо економіко-правових засад підвищення ефективності використання капіталу підприємства. Це включає вивчення різних економічних і правових факторів, які впливають на здатність підприємства ефективно використовувати свій капітал, а також визначення стратегій і найкращих практик підвищення ефективності використання капіталу.

Об'єктом даного дослідження є ПАТ «Сумське НВО ім. М. В. ».

Теоретичне значення: Дане дослідження сприятиме теоретичному осмисленню економіко-правових засад підвищення ефективності використання капіталу підприємства. Вивчення різних економічних та правових факторів, що впливають на ефективність використання капіталу, а також виявлення найкращих практик дозволить створити основу для подальших досліджень у цій сфері.

Практичне значення цього дослідження полягає в тому, що воно надасть підприємству практичні рекомендації щодо оптимізації використання капіталу. Визначивши ключові стратегії та найкращі практики підвищення ефективності використання капіталу, це дослідження допоможе підприємству максимізувати віддачу від інвестицій та залишатися конкурентоспроможними в сучасному бізнес-середовищі.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Робота викладена на 96 сторінках комп'ютерного тексту, містить 21 таблицю, 16 рисунків, 10 формул, список використаних джерел (59 найменувань) та додатки (сторінки 91 – 95).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність капіталу підприємства

У даній кваліфікаційній роботі ми дослідимо економічні та правові засади підвищення ефективності використання капіталу підприємства, а також розглянемо стратегії, які компанії можуть використовувати для досягнення фінансової стабільності та прибутковості. Ефективне використання капіталу має вирішальне значення для успіху будь-якого підприємства. Капітал є найважливішим ресурсом, який дозволяє підприємствам інвестувати в операційну діяльність, розширювати ринки збуту та отримувати прибутки. Однак неефективне використання капіталу може призвести до зниження продуктивності, зменшення прибутків і навіть банкрутства. Тому компанії повинні розробляти стратегії, спрямовані на максимізацію ефективності використання капіталу. У цьому контексті економічні та правові засади відіграють життєво важливу роль у визначенні успіху цих стратегій.

З економічної точки зору, підвищення ефективності використання капіталу передбачає виявлення та усунення марнотратних витрат, оптимізацію інвестиційних рішень та вдосконалення операційних процесів. Таким чином, компанії можуть отримати вищу віддачу від своїх капітальних інвестицій, що може призвести до збільшення прибутку та посилення конкурентної позиції на ринку.

Правові аспекти також відіграють важливу роль в ефективності використання капіталу. Нормативно-правові акти та закони, що регулюють капітальні інвестиції та використання капіталу, можуть мати значний вплив на здатність компанії генерувати прибутки. Наприклад, податкове законодавство може впливати на обсяг капіталу, який компанія може утримувати для реінвестування, тоді як трудове законодавство може впливати на здатність компанії наймати та утримувати кваліфікованих працівників.

Загалом, економічні та правові основи ефективності використання капіталу мають вирішальне значення для успіху будь-якого підприємства. Ретельно керуючи своїми капітальними інвестиціями та дотримуючись відповідних нормативних вимог, компанії можуть отримати вищу віддачу від своїх інвестицій, покращити свої позиції на ринку та досягти довгострокового успіху.

Капітал є одним з найважливіших ресурсів, яким може володіти підприємство. Він відноситься до фінансових активів, які використовуються для фінансування діяльності підприємства та отримання прибутку. Економічна сутність капіталу підприємства полягає в його здатності створювати вартість для підприємства та його стейкхолдерів. У цьому есе ми розглянемо різні аспекти економічної сутності капіталу підприємства та його значення.

Першим аспектом економічної сутності капіталу підприємства є його роль у фінансуванні діяльності підприємства. Капітал необхідний для того, щоб підприємство могло виробляти товари чи послуги, продавати їх на ринку та розподіляти серед споживачів. Без капіталу підприємство не змогло б закуповувати необхідну сировину, оплачувати працю або інвестувати в нові технології. Таким чином, капітал має вирішальне значення для виживання і зростання підприємства.

Другим аспектом економічної сутності капіталу підприємства є його здатність приносити прибуток. Підприємство інвестує капітал у різні види діяльності, такі як дослідження і розробки, маркетинг і виробництво, щоб отримати прибуток. Метою є створення цінності для зацікавлених сторін підприємства, включаючи акціонерів, працівників та клієнтів. Якщо підприємство успішно генерує прибуток, який перевищує вартість капіталу, воно може реінвестувати прибуток назад у бізнес і розвиватися далі.

Третім аспектом економічної сутності капіталу підприємства є його вплив на структуру капіталу підприємства. Структура капіталу - це співвідношення позикового та власного капіталу, що використовується для фінансування діяльності підприємства. Оптимальна структура капіталу - це структура, яка мінімізує вартість капіталу, максимізуючи при цьому дохідність для

зацікавлених сторін. Високе співвідношення боргу до власного капіталу може призвести до фінансових труднощів і банкрутства, тоді як високе співвідношення власного капіталу до боргу може розмити власність і зменшити стимули для керівництва створювати вартість.

Для оптимізації використання капіталу підприємство має приймати стратегічні рішення щодо інвестиційних можливостей, джерел фінансування та управління ризиками. Це вимагає глибокого розуміння ринкових умов, конкурентного середовища та внутрішніх можливостей підприємства. Підприємство також повинно вміти ефективно управляти своїм капіталом, щоб забезпечити його раціональне та ефективне використання.

Капітал необхідний для виживання та зростання підприємства, він відіграє вирішальну роль у фінансуванні операцій, отриманні прибутку та впливі на структуру капіталу. Підприємство повинно приймати стратегічні рішення для оптимізації використання капіталу з метою досягнення довгострокового зростання та прибутковості.

Інвестори, як правило, зацікавлені в підприємствах, які мають потенціал для отримання високих прибутків на свої інвестиції. Капітал підприємства є ключовим показником його фінансового стану та здатності генерувати прибуток. Тому підприємство повинно ефективно та прозоро управляти своїм капіталом, щоб залучати та утримувати інвесторів. Підприємства, які мають потужну капітальну базу, зазвичай є більш привабливими для кредиторів і мають кращий доступ до боргового фінансування. З іншого боку, підприємства зі слабкою капітальною базою можуть зіткнутися з труднощами в отриманні фінансування або бути змушеними платити вищі відсоткові ставки. Тому ефективне управління капіталом може допомогти підприємствам отримати доступ до зовнішнього фінансування на вигідних умовах, що може бути критично важливим для зростання та розширення.

Капітал необхідний для фінансування операцій, отримання прибутку, впливу на структуру капіталу, залучення інвесторів та доступу до зовнішнього фінансування. Підприємства повинні ефективно управляти своїм капіталом,

щоб оптимізувати його використання, створювати цінність для зацікавлених сторін і досягати довгострокового зростання та прибутковості. Роблячи це, підприємства можуть позиціонувати себе для досягнення успіху на конкурентному ринку та реалізувати свій потенціал у повній мірі.

Іншим важливим аспектом економічної сутності капіталу підприємства є його роль в управлінні ризиками. Підприємство повинно мати достатній капітал, щоб покрити потенційні збитки або непередбачувані події. Якщо підприємство не має достатнього капіталу, воно може бути змушене продавати активи або шукати додаткове фінансування, що може бути дорогим і негативно вплинути на діяльність підприємства. Тому підтримання належного рівня капіталу має важливе значення для управління ризиками та забезпечення фінансової стабільності підприємства.

Підприємства, які мають потужну капітальну базу, можуть інвестувати в дослідження і розробки, нові технології та інноваційні продукти чи послуги. Це дозволяє їм залишатися конкурентоспроможними та адаптуватися до мінливих ринкових умов. І навпаки, підприємства зі слабкою капітальною базою можуть мати труднощі з інвестуванням в інновації або бути змушеними скоротити цю діяльність задля збереження капіталу. Це може зробити їх вразливими до проривних технологій або мінливої ринкової динаміки. Підприємства, які ефективно управляють своїм капіталом, з більшою ймовірністю генерують високі прибутки на інвестиції, досягають зростання та прибутковості, а також створюють цінність для своїх стейкхолдерів. І навпаки, підприємства, які неправильно управляють своїм капіталом, можуть мати труднощі з отриманням прибутку, можуть зіткнутися з фінансовими труднощами і, зрештою, збанкрутувати.

Отже, економічна сутність капіталу підприємства є багатогранною і відіграє вирішальну роль у його успіху. Капітал необхідний для фінансування операцій, отримання прибутку, управління ризиками, сприяння інноваціям та досягнення загальних фінансових результатів. Таким чином, ефективне управління капіталом має важливе значення для створення вартості для

зацікавлених сторін, досягнення зростання та прибутковості, а також для реалізації повного потенціалу підприємства.

Визначення капіталу є складним питанням, яке породжує різні точки зору серед економістів. Ось декілька думок про сутність капіталу та їх переваги та недоліки (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Порівняння визначення сутності капіталу та їх переваги та недоліки

Вчений	Визначення капіталу	Переваги	Недоліки
Адам Сміт	Капітал - це накопичена праця та ресурси, використовувані для створення багатства.	Легко зрозуміти та застосовувати	Не враховує інших аспектів, таких як технології і соціальний контекст
Карл Маркс	Капітал - це засіб експлуатації пролетаріату та інструмент контролю над працею.	Висвітлює проблеми соціальної нерівності	Принажує важливість підприємництва та інновацій
Неокласичні	Капітал - це виробничі фактори, які використовуються для створення товарів і послуг.	Враховує роль капіталу в економічному процесі	Зводить капітал до матеріальних ресурсів
Йоганнес Фон Бом-Баверк	Капітал - це сума грошей, призначена для інвестицій у виробництво та отримання прибутку.	Підкреслює фінансову складову капіталу	Знижує значення нематеріальних активів та людського капіталу

Враховуючи цю розбіжність в думках економістів, можна сформулювати власне розуміння капіталу. Капітал можна визначити як накопичені ресурси, включаючи матеріальні та нематеріальні активи, що використовуються для виробництва товарів і послуг, з метою отримання прибутку і забезпечення подальшого розвитку. Капітал включає фізичні ресурси, такі як машини, обладнання, будівлі, а також інтелектуальну власність, патенти, торгові марки, ноу-хау, технології та інші нематеріальні активи.

Визначення капіталу в такому розумінні дозволяє враховувати широкий спектр факторів, які впливають на економічну продуктивність і створення багатства. Воно враховує роль матеріальних ресурсів, але також наголошує на значенні нематеріальних активів, інновацій, людського капіталу та інших факторів, які сприяють розвитку економіки.

Однак, важливо відзначити, що визначення капіталу може змінюватись залежно від контексту та теоретичної парадигми. Різні економісти можуть підкреслювати різні аспекти та вагомість різних елементів у своїх визначеннях капіталу.

Таким чином, моє власне розуміння капіталу - це сукупність матеріальних і нематеріальних ресурсів, які використовуються для створення товарів і послуг, з метою отримання прибутку і підтримки економічного розвитку. Капітал включає фізичні активи, інтелектуальну власність, технології, людський капітал та інші складові, які сприяють підвищенню продуктивності і конкурентоспроможності.

1.2. Класифікація капіталу підприємства

Капітал, який підприємства акумулюють для здійснення своєї господарської діяльності, характеризується багатогранною економічною сутністю, а також різноманітністю його видів. Існує багато різновидів поняття «корпоративний капітал», і в сучасній економічній теорії та практиці ці різновиди характеризуються різними термінами. З метою ефективного управління процесом формування корпоративного капіталу важливо систематизувати терміни, пов'язані з цим процесом. У зв'язку з цим необхідно розглянути класифікацію, безпосередньо пов'язану з формуванням (мотивацією) капіталу для здійснення підприємницької діяльності рис. 1.1.

Рис. 1.1. Класифікація капіталу підприємства

На нашу думку, структурування капіталу підприємства з використанням класифікаційних ознак під час управління процесом його формування дає змогу створити основу для раціонального складу капіталу з урахуванням джерел його утворення та оптимізації форм залучення капіталу з урахуванням специфіки господарської діяльності підприємства й умов, за яких вона здійснюється.

Основними характеристиками класифікації як форми фінансування капіталу підприємства є:

- організаційно-правова форма.
- фізична та матеріальна форма.
- тривалість фінансування капіталу.

– форма, в якій акумульований капітал вливається в активи підприємства.

Таким чином, економічна природа капіталу на підприємствах є складною та багатогранною, а різні його види потребують систематизації з метою ефективного управління його формуванням та використанням у господарській діяльності. Класифікація капіталу за джерелом та формою мотивації є основою для оптимізації вартості, структури та ринкової вартості підприємства з урахуванням видів економічної діяльності та умов реалізації.

Залежно від структури власності, капітал, залучений компанією, можна розділити на дві основні категорії: власний та позиковий. Це розмежування є дуже важливим для визначення джерела капіталу.

Власний капітал - це загальна вартість капіталу, яким володіє компанія і який використовується для формування частини її активів. Частка активів, сформованих за рахунок цього капіталу, являє собою чисті активи компанії.

Позиковий капітал - це грошові кошти або вартість інших активів, залучені для фінансування розвитку компанії і підлягають поверненню її власникам. Усі форми боргового капіталу являють собою фінансові зобов'язання компанії, які повинні бути погашені протягом певного періоду часу.

Типи капіталу, сформованого фірмою, можна класифікувати на внутрішні та зовнішні джерела.

Внутрішньо залучений капітал включає власний та позиковий капітал, який формується безпосередньо на підприємстві для забезпечення зростання фірми. Основою внутрішньо сформованого власного капіталу є капіталізована частина чистого прибутку компанії ("нерозподілений прибуток"). Внутрішньо сформований борговий капітал базується на внутрішньо сформованих нарахуваннях ("внутрішньо сформовані рахунки").

Зовнішній капітал - це частина власного капіталу, сформована за межами компанії. Зовнішній капітал включає як власний, так і позиковий капітал, який може бути залучений з різних джерел.

Залежно від національності власника капіталу, капітал класифікується як внутрішній або іноземний. Внутрішній капітал, як правило, є більш доступним для малих та середніх підприємств (МСП), оскільки він полегшує координацію економічної діяльності з державною політикою. Однак обсяг внутрішнього капіталу, доступний для них, є обмеженим і не дозволяє економічним агентам досягти необхідного рівня економічного зростання. Іноземний капітал зазвичай залучають середні та великі підприємства, які здійснюють економічну діяльність за кордоном. Незважаючи на велику кількість капіталу, доступного на світовому ринку, вітчизняні економічні оператори стикаються з високими економічними та політичними ризиками, що ускладнює залучення іноземних інвесторів.

Залежно від структури власності капіталу, що надається компанії, розрізняють приватні та державні компанії. Ця класифікація в основному використовується в процесі формування статутного капіталу компанії і є основою для класифікації компаній за структурою власності.

Залежно від організаційно-правової форми капіталу, залученого товариством, воно поділяється на акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю та товариство з додатковою відповідальністю. Цей поділ відповідає загальній класифікації товариств за організаційно-правовою формою та видом діяльності.

До акціонерних належать компанії, створені у формі публічних або приватних акціонерних товариств з обмеженою відповідальністю з різними можливостями залучення капіталу із зовнішніх джерел шляхом емісії акцій. Такі компанії є дуже привабливими для інвесторів і можуть залучати іноземних інвесторів.

Акціонерний капітал також формують партнерства, створені у формі товариств з обмеженою відповідальністю або командитних товариств. Цей тип акціонерного капіталу наразі є найпоширенішим.

Приватний капітал - це форма участі у створенні приватної компанії, наприклад, сімейної компанії. На практиці за кордоном найпоширенішими є

одноосібні товариства, на які припадає 70-75% всіх компаній. Проте в нашій країні створення нових приватних підприємств стримується відсутністю стартового капіталу та економічним спадом у більшості сегментів ринку товарів і послуг.

Сучасна економічна теорія розрізняє різні види фізичного капіталу: грошовий капітал, фінансовий капітал, матеріальний капітал та нематеріальний капітал. Ці форми капіталу дозволені законом для створення нових компаній та збільшення статутного капіталу.

Класифікація капіталу підприємства є важливим аспектом фінансового аналізу. Одним із класичних підходів до класифікації капіталу підприємства є розподіл його на дві основні складові: власний капітал і залучений капітал. Давайте розглянемо детальніше кожен з цих складових.

Власний капітал: Цей тип капіталу включає кошти, які належать власникам підприємства, а саме акціонерам або власникам бізнесу. Власний капітал може бути отриманий шляхом вкладення грошей або інших активів в підприємство. Складові власного капіталу включають:

Статутний (зареєстрований) капітал: Це сума грошей або активів, яку акціонери або власники вкладають у підприємство при його створенні або підвищенні статутного капіталу.

Нерозподілений прибуток: Це частина прибутку підприємства, яка залишилася після виплати дивідендів та податків і не була розподілена між власниками. Нерозподілений прибуток може бути використаний для розвитку підприємства або розподілений серед акціонерів у вигляді додаткових дивідендів.

Резервний капітал: Це частина прибутку підприємства, яка відводиться на формування резервів для покриття майбутніх втрат або фінансування спеціальних проектів. Резервний капітал демонструє фінансову стабільність підприємства і його здатність управляти ризиками.

Залучений капітал: Цей тип капіталу включає кошти, які підприємство отримує від зовнішніх джерел, таких як банки, інвестори, кредитори або

державні органи. Залучений капітал може бути отриманий у формі позик або випуску облігацій. Складові залученого капіталу включають:

Довгострокові позики: Це сума грошей, яку підприємство позичає на тривалий період, зазвичай більше одного року. Довгострокові позики можуть бути отримані від банків або інших фінансових установ. Їх повертають зі сплатою відсотків протягом визначеного періоду.

Короткострокові позики: Це сума грошей, яку підприємство позичає на короткий період, зазвичай менше одного року. Короткострокові позики зазвичай використовуються для фінансування поточних операцій підприємства, таких як закупівля запасів або виплата заробітної плати.

Облігації: Це фінансові інструменти, які підприємство випускає на публічному ринку для залучення капіталу. Облігації представляють собою позику, яку інвестори надають підприємству, а підприємство зобов'язується повернути позичену суму разом із відсотками.

Відстрочена оплата: Це форма кредиту, коли постачальники товарів або послуг надають підприємству можливість відстрочити сплату за отримані товари або послуги на певний період часу.

Складові капіталу зображено на рис. 1.2.

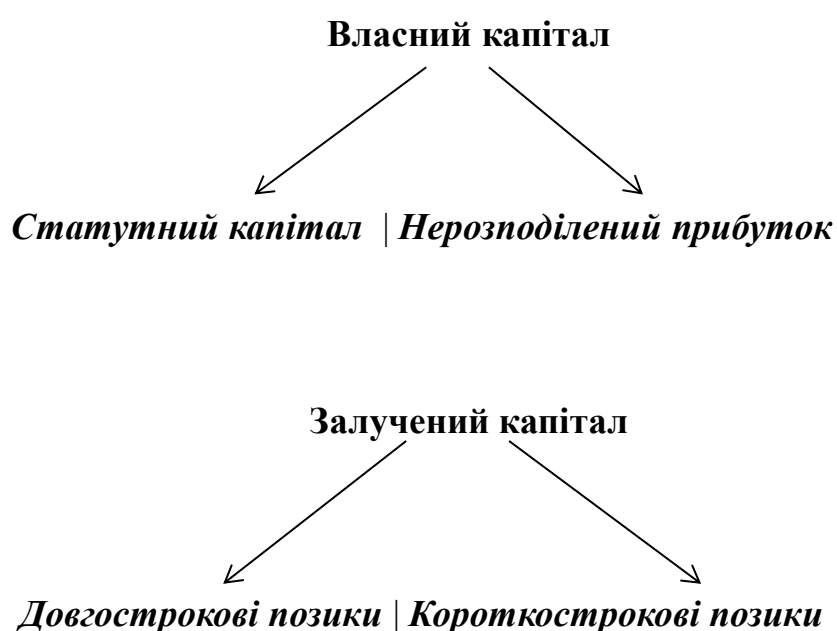

Рис. 1.2. Капітал підприємства

Складові капіталу підприємства: власний капітал та залучений капітал. Власний капітал включає статутний капітал, який внесений власниками або акціонерами при створенні або збільшенні статутного капіталу, а також нерозподілений прибуток, який залишається після виплати дивідендів та податків. Залучений капітал складається з довгострокових та короткострокових позик, які підприємство отримує від банків, інвесторів або кредиторів, а також може включати випуск облігацій.

1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності використання капіталу підприємства

У сучасних умовах господарювання особливої актуальності набувають активні дії щодо підвищення ефективності діяльності вітчизняних підприємств. Управління стабільним розвитком суб'єктів господарювання потребує удосконалення методичних підходів до оцінки їх ефективності. Проблема оцінки економічної ефективності діяльності підприємства насамперед пов'язана з визначенням відповідних критеріїв ефективності та параметрів моделі. Класичний підхід до аналізу ефективності через показники рентабельності не завжди дає об'єктивні результати і потребує врахування різноманітних економічних та виробничих факторів. На практиці важливо оцінювати ефективність діяльності суб'єктів господарювання за допомогою методики, яка включає два аспекти. Перший аспект дозволяє розрахувати певні відносні показники ефективності, які характеризують окреме підприємство. Другий аспект базується на проведенні порівняльного аналізу з іншими суб'єктами господарювання щодо ефективності використання наявного обсягу матеріальних, фінансових та трудових ресурсів.

Проблеми оцінки ефективності діяльності суб'єктів господарювання є предметом наукових досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Значний внесок у дослідження цього питання здійснили провідні українські вчені. Гречко та Гречухін зазначають, що оцінка ефективності є дієвим

інструментом інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підприємства. Результати оцінки є основою для прийняття управлінських рішень.

Череп та Синкаєва вважають, що основним фактором підвищення ефективності діяльності підприємств є впровадження інновацій. Тому оцінювання результатів інновацій на підприємствах можна здійснювати за допомогою груп таких показників: показники виробничої ефективності, показники фінансової ефективності та показники інвестиційної ефективності. За допомогою цього підходу оцінюється конкурентне лідерство, динаміка зростання галузі, концентрація споживачів, можливість доступу до позикового капіталу.

Кудряшов та Пшик зазначають, що оцінка ефективності діяльності підприємства має здійснюватися за допомогою оптимізаційної факторної моделі ефективності. Автори запропонували використовувати синтетичну міру економічної ефективності підприємств, спираючись на попередньо відібраний набір діагностичних змінних. Застосування синтетичних вимірників, що використовують один агрегований показник замість низки змінних для опису об'єктів, дозволяє кількісно оцінити багатовимірний характер економічних операцій та систематизувати їх у лінійний спосіб. При створенні системи індикаторів для оцінки слід також враховувати форму власності та розмір підприємства. Дженкінс визначив, що державне підприємство має виконувати багато завдань: генерувати фінансовий надлишок; сприяти зменшенню безробіття; розвивати навички; сприяти економічному зростанню, технічному прогресу та виправленню регіональних дисбалансів. Оцінка ефективності діяльності державних підприємств має здійснюватися з огляду на множинність цілей, що стоять перед ними.

Оцінювання ефективності капіталу може бути здійснене за допомогою різних підходів. Один з найпоширеніших підходів - використання показників рентабельності капіталу. Далі наведена таблиця 1.2 з системою показників ефективності використання капіталу підприємства:

**Система показників ефективності використання капіталу
підприємства**

Показник	Алгоритм розрахунку
Рентабельність активів ($P_{\text{акт}}$)	$P_{\text{акт}} = \frac{\Pi_{\text{з}}}{\text{СА}} \quad P_{\text{акт}} = \frac{\Pi_{\text{ч}}}{\text{СА}}$ <p>де $\Pi_{\text{з}}$ – загальний прибуток підприємства за рік (весь прибуток, одержаний від усіх видів діяльності, до його оподаткування тарозподілу); $\Pi_{\text{ч}}$ – чистий прибуток підприємства за рік, тис. грн.; СА – середньорічна вартість активів, тис. грн.</p>
Рентабельність власного капіталу ($P_{\text{вк}}$)	$P_{\text{вк}} = \frac{\Pi_{\text{ч}}}{K_{\text{в}}} * 100\%$ <p>де $K_{\text{в}}$ – власний капітал підприємства</p>
Рентабельність власного капіталу ($P_{\text{ак}}$)	$P_{\text{ак}} = \frac{\Pi_{\text{ч}}}{K_{\text{ст}}} * 100\%$ <p>де $K_{\text{ст}}$ – статутний капітал (номінальна вартість проданих акцій).</p>
Рентабельність операційної діяльності:	$P_{\text{од}} = \frac{\Pi_{\text{од}}}{\text{ОВ}} * 100\%$ <p>де $\Pi_{\text{од}}$ – прибуток від операційної діяльності, тис. грн.; ОВ – операційні витрати, тис. грн.</p>
Рентабельність звичайної діяльності	$P_{\text{зд}} = \frac{\Pi_{\text{зд}}}{\text{ОВ}} * 100\%$ <p>де $\Pi_{\text{зд}}$ – прибуток від звичайної діяльності, тис. грн.; ОВ – операційні витрати, тис. Грн</p>
Рентабельність господарської діяльності:	<p>а) для загальної оцінки ефективності підприємницької діяльності:</p> $P_{\text{гд}} = \frac{\Pi_{\text{гд}}}{\text{ОВ}} * 100\%$ <p>$\Pi_{\text{гд}}$ – прибуток від господарської діяльності, тис. грн.; ОВ – операційні витрати, тис. грн</p>

Продовження таблиці 1.2

Показник фінансової стабільності	$\Phi_c = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{(Довгострокові та короткострокові зобов'язання)}}$
Індекс постійного активу	$\text{Інд}_a = \frac{\text{Основні засоби}}{\text{Власний капітал}}$
Рентабельність власного капіталу	$P_{\text{вк}} = \frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна сума власного капіталу}} * 100\%$
Період окупності власного капіталу	$P_{\text{овк}} = \frac{100}{\text{Рентабельність власного капіталу}}$

Ці показники надають інформацію про ефективність використання капіталу підприємством з різних точок зору. Рентабельність активів вказує, наскільки прибутково використовуються всі активи підприємства. Рентабельність власного капіталу показує дохідність власних коштів, вкладених у підприємство. Рентабельність продажів оцінює, який прибуток отримується від кожної гривні продажів. Рентабельність оборотного капіталу вказує на те, який прибуток отримується від кожного гривні оборотного капіталу, що включає запаси, дебіторську заборгованість та грошові кошти. Нарешті, рентабельність інвестиційного проекту оцінює, як ефективно використовуються кошти, вкладені в конкретний проект, і визначає відношення між прибутком і витратами.

Ці показники можуть бути використані для аналізу ефективності використання капіталу підприємством. Порівняння цих показників зі стандартами галузі або з показниками конкурентів може дати уявлення про те, наскільки ефективно підприємство використовує свій капітал. Також, аналіз

динаміки цих показників протягом деякого періоду може дати уявлення про тенденції в ефективності використання капіталу і допомогти виявити потенційні проблеми або можливості для покращення.

Важливо зауважити, що ці показники слід використовувати разом з іншими фінансовими та операційними показниками для отримання повної картини ефективності використання капіталу підприємством. Також, слід враховувати особливості конкретної галузі та бізнес-моделі підприємства при оцінюванні ефективності капіталу.

Залежно від зміни економічних та організаційно-технічних факторів виробництва та реалізації продукції (робіт та послуг), рівень рентабельності може змінюватись. При аналізі стану рентабельності підприємства, необхідно визначити, які фактори мали більший вплив на зростання або зниження рівня рентабельності та розробити відповідні заходи для підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

1.4. Правове регулювання використання капіталу підприємства

Основним принципом ринкової економіки є відносини власності, які в системі бухгалтерського обліку виражаються через поняття "капітал". Власний капітал - це частина авансованого капіталу, сформована з різних джерел, яка належить суб'єкту господарювання і кількісно визначається як різниця між його активами та зобов'язаннями (позиковим капіталом).

Окремі підприємства (компанії, суб'єкти господарювання), що здійснюють господарську діяльність, потребують капіталу, а власний капітал є основною передумовою для створення та розвитку підприємства. Бізнес - це спеціалізована економічна діяльність, яка вимагає не лише фінансових знань, рішучості та комерційної кмітливості, але й креативності та далекоглядного мислення. Через величезний потенціал, притаманний підприємництву, бізнес можна розглядати як фактор виробництва поряд з матеріальними, людськими та фінансовими ресурсами.

Структура та динаміка власного капіталу є найважливішими показниками, що визначають фінансовий стан суб'єкта підприємницької діяльності. В ринкових умовах важливо оцінити фінансову незалежність суб'єкта господарювання від зовнішніх джерел фінансування, якщо суб'єкт господарювання (компанія або підприємство) здійснює свою діяльність і розвиток на основі принципу самофінансування та іноді залучає позиковий капітал через нестачу власного.

Бухгалтерський облік є основним джерелом, за допомогою якого зберігається та систематизується інформація, необхідна зовнішнім і внутрішнім користувачам. Він відображає інформацію про процес формування власності, обсяг прав власників підприємства, розподіл результатів їхньої діяльності, тобто формування та використання власного капіталу як фінансової основи суб'єкта господарювання.

Широке розмаїття організаційно-правових форм підприємств (товариств і корпорацій) має значний вплив на формування відносин власності та методи, що використовуються для обліку власного капіталу, оскільки відмінності в регулюванні відносин власності та питань володіння зумовлюють специфіку правил обліку власного капіталу.

В Україні нормативне регулювання обліку власного капіталу здійснюється на двох рівнях: державному рівні (макрорівень) та рівні суб'єктів господарювання (мікрорівень). Це означає, що існують загальнодержавні норми та положення, які встановлюють принципи та правила обліку власного капіталу на рівні всієї країни. Одночасно, окремі суб'єкти господарювання можуть мати власні внутрішні положення та процедури, які деталізують вимоги державного рівня та враховують їх конкретні потреби та умови. Такий підхід дозволяє забезпечити відповідність обліку власного капіталу як загальних норм, так і специфічних вимог різних господарських суб'єктів (табл.1.3).

Нормативна база обліку власного капіталу залежить від організаційно-правової форми підприємства, його організаційно-правової форми та

законодавства країни, в якій воно здійснює свою діяльність. Загалом, облік власного капіталу ведеться відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

На макрорівні, основними законодавчими актами, що регулюють облік власного капіталу в Україні, є кодекси та Закони України. Для бухгалтерського обліку власного капіталу, існують національні положення (стандарти), НП(С)БО "Загальні вимоги до фінансової звітності". Цей стандарт визначає поняття "власний капітал", форму та зміст Звіту про власний капітал та загальні вимоги до розкриття його статей.

Таблиця 1.3

Рівні нормативного регулювання обліку власного капіталу

Рівні регулювання	Нормативно-правові акти
МАКРОРІВЕНЬ	Господарський кодекс України 31.03.2023 № 436-IV
	Цивільний кодекс України 28.05.2023 № 435-IV
	Податковий кодекс України від 06.05.2023 №2755-VI
	Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в Україні визначаються Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) від 19.07.2022 № 2435-IX
	План рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 09.12.2011 № z1557-11
	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 10.08.2022 № 996-XIV
	Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 07.01.2023 № 2664-III
	Закон України « Про інвестиційну діяльність від 10.10.2022
	Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 01.01.2023 № 2275-VII

Продовження таблиці 1.3

МІКРОРІВЕНЬ	Статут підприємства
	«План(графік) документообігу»
	«Наказ про облікову політику підприємства»
	«Положення про дивідендну політику»
	«Положення про управління капіталом»
	«Положення про інвестиційну діяльність»

Джерело: складено автором за матеріалами <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>.

На макрорівні, основними законодавчими актами, що регулюють облік власного капіталу в Україні, є кодекси та Закони України. Для бухгалтерського обліку власного капіталу, існують національні положення (стандарти), включаючи НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". Цей стандарт визначає поняття "власний капітал", форму та зміст Звіту про власний капітал та загальні вимоги до розкриття його статей.

У Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) власний капітал визначається і регулюється основними стандартами, зокрема:

– НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". Цей стандарт визначає загальні вимоги до складання фінансової звітності, включаючи вимоги щодо розкриття та відображення інформації про власний капітал. Він містить визначення поняття "власний капітал", форму та зміст Звіту про власний капітал.

– НП(С)БО 10 "Власний капітал". Цей стандарт надає детальні вказівки та положення щодо формування, зміни та використання власного капіталу. Він встановлює правила обліку різних складових власного капіталу, таких як статутний капітал, нерозподілений прибуток, резервний капітал тощо.

– НП(С)БО 13 "Фінансові інструменти". Цей стандарт містить положення щодо обліку фінансових інструментів, включаючи емітовані та отримані акції, які можуть мати вплив на власний капітал підприємства.

В Господарському кодексі України власний капітал підприємств визначається в різних статтях. Основними статтями, які регулюють питання власного капіталу, є:

– Стаття 93 "Власність підприємств". Ця стаття встановлює загальні положення щодо власності підприємств, включаючи власний капітал як один з його складових елементів.

– Стаття 99 "Статутний капітал підприємства". Вона визначає поняття статутного капіталу, який є одним з основних складових власного капіталу підприємства.

– Стаття 101 "Фондовий капітал підприємства". Вона регулює питання формування та використання фондового капіталу як складової власного капіталу підприємства.

– Стаття 112 "Кредиторська заборгованість підприємства". Ця стаття встановлює, що кредиторська заборгованість не включається до складу власного капіталу підприємства.

– Стаття 118 "Власний капітал комерційних організацій". Вона визначає поняття власного капіталу комерційних організацій та встановлює правила його формування та використання.

В Законі України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" власний капітал визначається в різних статтях. Основними статтями, які регулюють питання власного капіталу, є:

– Стаття 4 "Власний капітал". Ця стаття визначає поняття власного капіталу та його складові елементи, такі як статутний капітал, нерозподілений прибуток, резервний капітал та інші.

– Стаття 16 "Формування та використання власного капіталу". Вона встановлює правила формування та використання власного капіталу підприємствами, зокрема відображення змін власного капіталу у фінансовій звітності.

– Стаття 23 "Звіт про фінансовий стан". Ця стаття регулює вимоги до складання та представлення Звіту про фінансовий стан, включаючи інформацію про власний капітал.

– Стаття 24 "Звіт про зміни в капіталі". Вона встановлює вимоги до складання та представлення Звіту про зміни в капіталі, де відображаються зміни власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Отже, власний капітал є невід'ємною складовою ринкової економіки та найважливішою передумовою для заснування і розвитку бізнесу. Система бухгалтерського обліку є основним джерелом інформації про формування, використання та рух власного капіталу, що відображає фінансовий стан підприємства та надає необхідну інформацію для прийняття обґрунтованих господарських рішень.

Висновки до розділу 1

Використання капіталу підприємства є складним і багатограним питанням, яке потребує ґрунтовного розуміння його теоретичних і методологічних засад. Капітал є вирішальним елементом у формуванні та розвитку будь-якого підприємства, а його ефективне використання може суттєво вплинути на фінансовий стан та успішність діяльності суб'єкта господарювання.

Капітал є одним з найважливіших ресурсів, яким може володіти підприємство. Він відноситься до фінансових активів, які використовуються для фінансування діяльності підприємства та отримання прибутку. Економічна сутність капіталу підприємства полягає в його здатності створювати вартість для підприємства та його стейкхолдерів.

Першим аспектом економічної сутності капіталу підприємства є його роль у фінансуванні діяльності підприємства, другим аспектом підприємства є його здатність приносити прибуток, а третім аспектом є його вплив на структуру капіталу підприємства. Структура капіталу - це співвідношення

позикового та власного капіталу, що використовується для фінансування діяльності підприємства.

Враховуючи розбіжність в думках економістів, можна сформулювати власне розуміння капіталу. Капітал - це сукупність матеріальних і нематеріальних ресурсів, які використовуються для створення товарів і послуг, з метою отримання прибутку і підтримки економічного розвитку. Капітал включає фізичні активи, інтелектуальну власність, технології, людський капітал та інші складові, які сприяють підвищенню продуктивності і конкурентоспроможності.

Класифікація капіталу підприємства є важливим аспектом фінансового аналізу, до складу якого входять:

- Власний капітал. Складові власного капіталу включають статутний капітал та нерозподілений прибуток.

- Залучений капітал. До складу якого входять довгострокові та короткострокові позики.

Оцінювання ефективності капіталу може бути здійснене за допомогою різних підходів. Один з найпоширеніших підходів - використання показників рентабельності капіталу (рентабельність активів, власного капіталу, оборотного капіталу, рентабельність продажів, тощо). Ці показники надають інформацію про ефективність використання капіталу підприємством з різних точок зору.

Нормативна база обліку власного капіталу залежить від організаційно-правової форми підприємства, його організаційно-правової форми та законодавства країни, в якій воно здійснює свою діяльність. Загалом, облік власного капіталу ведеться відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НПО

2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства

Сумське машинобудівне НПО - підприємство машинобудівної галузі України, яке спеціалізується на виробництві металорізальних верстатів, гідрообладнання, запчастин до них, а також інших виробів машинобудівного призначення. Підприємство було засноване в 1896 році, і в наш час є одним з провідних виробників металорізального устаткування в Україні.

Сьогодні ПАТ "Сумське НВО " є одним з провідних виробників в Європі, який спеціалізується на виробництві як серійних, так і ексклюзивних технологічних ліній та унікальних комплексів для різних галузей промисловості, зокрема хімічної та газової. Останнім часом ПАТ "Сумське НВО " активно збільшує виробничі потужності та доходи, розширює асортимент обладнання, що виробляється.

На підприємстві виробничий процес організовано в різних цехах та структурних підрозділах, які спеціалізуються на виробництві різноманітної продукції, зокрема: хімічного машинобудування, газоперекачувальних агрегатів та компресорів, насосного обладнання (включаючи виробництво для атомних електростанцій), машинобудівного виробництва, заготівельного та ремонтно-будівельного виробництва. Кожне з цих виробництв спеціалізується на виробництві конкретних видів продукції, що дозволяє підприємству забезпечувати якість та ефективність виробничого процесу.

ПАТ "Сумське НВО " є непересічним підприємством, що має унікальні технологічні можливості та обладнання найвищого класу. Досягнення високого технічного рівня створюваного устаткування можливе завдяки високій кваліфікації інженерно-технічного персоналу, застосуванню новітніх

наукових та технічних розробок, а також через довготривалу тісну співпрацю з дослідницькими інститутами та академічними установами.

ПАТ "Сумське НВО " спеціалізується на розробці та виробництві обладнання для різних галузей промисловості, зокрема нафтової, хімічної та переробної галузей. Підприємство має значний досвід у виробництві обладнання для нафтової і газової промисловості, зокрема газоперекачувальних агрегатів та запчастин до них.

Основною продукцією ПАТ "Сумське НВО " є шарова запірна та регулююча трубопровідна арматура для нафтової і газової промисловості, компресорні станції та установки, а також запчастини до них. Підприємство також виробляє установки комплексної підготовки газу, обладнання для ремонту та освоєння свердловин, глиновідділювачі та насоси ЦНС для підтримки тиску при видобутку нафти.

ПАТ "Сумське НВО " забезпечує широкий спектр продукції для нафтової та газової промисловості, включаючи установки з переробки конденсату та нафти та інше обладнання, необхідне для забезпечення технологічних процесів в цих галузях.

Компанія виробляє різноманітне обладнання для підтримки хімічних виробництв, включаючи ємності, теплообмінники та колони. Її продукція встановлюється в складі повних технологічних ліній для виробництва етилену, пропілену та гелію на різних підприємствах нафтохімічного комплексу, таких як Сумгаїт, Омськ, Уфа, Салават, Казань, Ангарськ, Лисичанськ, Шевченко та Оренбург. Загалом, компанія поставила 30 повних ліній.

Публічне акціонерне товариство "Сумське НВО " є однією з найдавніших компаній, що займаються виробництвом поршневих компресорів з опозитною схемою, і він є єдиним в Україні виробником важкого компресорного обладнання. Компанія має великий асортимент насосного обладнання, зокрема водокільцеві вакуумні насоси і компресори, а також ротаційні насоси, які застосовуються в різних галузях промисловості. ПАТ "Сумське НВО " виготовляє практично всі види центрифуг, які відомі у всьому

світі, включаючи сучасні великі автоматичні і безперервні центрифуги, високошвидкісні трубчасті центрифуги та інші.

Підприємство має значний досвід у розробці турбокомпресорних та газоперекачувальних агрегатів на основі газотурбінних приводів. Також було впроваджено виробництво газотурбінних енергетичних електростанцій, що дозволяє вдосконалити використання органічного палива при виробництві електроенергії та підвищити її продуктивність.

ПАТ "Сумське НВО " є експертом у створенні повного набору промислового обладнання та має готовність для реалізації проектів "під ключ". Фахівці підприємства виконують проектування та виготовлення основного та допоміжного обладнання, враховуючи всі потреби та вимоги замовника, у тому числі технічні, економічні, кліматичні та сейсмічні умови на місці експлуатації. Підприємство самостійно виконує всі будівельні роботи, доставку, монтаж, налагодження та запуск обладнання, навчання персоналу, а також гарантійне та постгарантійне обслуговування.

ПАТ "Сумське НВО " є успішним експортером, який поставляє свою продукцію в більш ніж 40 країн світу. Експорт є головним напрямом діяльності підприємства і постійно розширюється асортимент обладнання та устаткування, що випускається, а також географія його постачання. Основними продуктами, які користуються попитом, є компресорні станції, газоперекачувальні агрегати, насоси, центрифуги, поршневі компресори та устаткування для хімічної промисловості. Продукція під маркою "" використовується на багатьох хімічних комбінатах країн СНД. Основними споживачами продукції є Російська Федерація, Узбекистан, Казахстан, Іран, Туркменістан, Китай, Індія, Болгарія, Азербайджан, Італія, Туреччина та Республіка Білорусь. Експорт становить близько 90% від загального обсягу реалізованої продукції.

2.2. Аналіз ефективності господарської діяльності підприємства

Аналіз господарської діяльності – це комплексне вивчення результатів практичної роботи підприємств за певний період, оцінка ефективності діяльності з метою виявлення резервів та визначення шляхів діяльності й надання необхідної інформації для оперативного керівництва різними ланками діяльності, одержання передбачених планом (бізнес-планом) показників.

Таблиця 2.1

Динаміка активів підприємства

Види активів	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн	Відносне, %
1. Необоротні активи	591,292	501,056	-90,236	-15.26
Нематеріальні активи	11,919	9,428	-2,491	-20.90
Основні засоби	279,506	192,433	-87,073	-31.15
2. Оборотні активи	4,257,751	2,758,841	-1,498,910	-35.20
Активи - всього	4,849,043	3,259,897	-1,589,146	-32.77

Джерело: [Додаток А]

Рис. 2.1. Динаміка активів підприємства

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.1.

З таблиці 2.1 та рис. 2.1 ми бачимо зменшення усіх активів підприємства. Найбільше зменшились оборотні активи (на 1 498 910, або 35,20%).

Зниження активів підприємства на 33% порівняно з попереднім роком може мати кілька можливих причин:

1. Економічна криза: Падіння активів може бути наслідком загального погіршення економічної ситуації, яка може включати зменшення споживчого попиту, скорочення інвестицій та загальне зниження доходів компаній.

2. Зміна стратегії підприємства: Підприємство може здійснити зміну стратегії, таку як перехід до нового ринку або сфери діяльності, що вимагає продажу або знищення певних активів. Це може призвести до зниження загальної вартості активів.

3. Реструктуризація або ліквідація: Підприємство може перебувати в процесі реструктуризації або ліквідації, що може включати продаж або знищення активів. Це може бути результатом непродуктивних або неефективних активів, які більше не приносять прибутку або не відповідають стратегії компанії.

4. Фінансові проблеми: Падіння активів може бути наслідком фінансових проблем, таких як великі збитки, неплатоспроможність або недостатність ліквідних коштів. У такому випадку підприємство може бути змушене продавати активи, щоб погасити борги або зберегти ліквідність.

5. Погіршення ринкових умов: Якщо підприємство діє в галузі, де спостерігаються загальне зниження попиту або зміни в умовах конкуренції, це може призвести до падіння цін на активи або їх загальної вартості. Наприклад, великі зміни в галузі технологій можуть зробити старі активи менш вартісними.

6. Негативні фактори зовнішнього середовища: Падіння активів може бути результатом негативних факторів зовнішнього середовища, таких як природні катастрофи, політична нестабільність, зміни законодавства або міжнародних торговельних відносин. Ці фактори можуть впливати на фінансові результати підприємства і призводити до зменшення активів.

7. Зміна вартості основних активів: Падіння активів може бути пов'язано зі зміною вартості основних активів, таких як нерухомість або обладнання. Наприклад, при знеціненні або фізичному зносі активів їх вартість може зменшитися.

Важливою частиною фінансової звітності є структура активів підприємства. Оборотні активи та необоротні активи - це дві категорії активів, які використовуються в бухгалтерському обліку для класифікації та оцінки активів підприємства. Оборотні активи відображають оперативну діяльність підприємства, а необоротні активи представляють його довгострокову цінність та інвестиційний потенціал.

У таблиці 2.2 представлено структуру активів підприємства та їх питому вагу.

Таблиця 2.2

Структура активів підприємства за 2019-2020 рр.

Види активів	2019 рік		2020 рік	
	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %
1.Необоротні активи	591,292	12.19%	501,056	15.37%
Нематеріальні активи	11,919	0.25%	9,428	0.29%
Основні засоби	279,506	5.76%	192,433	3.97%
2. Оборотні активи	4,257,751	87.81%	2,758,841	84.63%
Активи - всього	4,849,043	100%	3,259,897	100%

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А]

Рис. 2.2 Структура активів Сумського машинобудівного НПО 2019 рік.

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.2

Рис. 2.3 Структура активів Сумського машинобудівного НПО 2020 рік.

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.2

Як ми бачимо з таблиці 2.2 та рис. 2.2 та 2.3 найбільшу частку в активах складають оборотні активи. Значних змін з попереднім роком не відбулось, що свідчить про те, що в цей період ніяких непередбачуваних подій не відбулось, що могли би вплинути на зміну в структурі.

У 2020 році питома частка оборотних активів становила 84.63%, що є типовим для цієї галузі. Машинобудівні підприємства, зазвичай, мають високу оборотність активів, оскільки вони працюють у виробничому секторі і часто зайняті виробництвом складних і дорогих продуктів. Це може призводити до великої кількості запасів, незавершеного виробництва та готової продукції.

Зменшення оборотних активів підприємства може відбуватись через наступні ситуації та фактори:

1. Покращення ефективності управління запасами: Зменшення оборотних активів може свідчити про те, що підприємство вдосконалило свою стратегію управління запасами, зменшивши кількість запасів і оптимізувавши процес їх закупівлі та управління. Це може вказувати на ефективнішу виробничу ланцюжок і зниження затрат.

2. Поліпшення процесу виробництва: Зменшення оборотних активів може бути результатом поліпшення виробничих процесів та підвищення продуктивності. Якщо підприємство здатне виробляти більше продукції за ті

самі ресурси або зменшити час виробництва, це може привести до зниження оборотних активів.

3. Зміна бізнес-моделі: Зменшення оборотних активів може бути результатом зміни бізнес-моделі підприємства. Наприклад, якщо підприємство перейшло від виробництва машин до надання послуг або консалтингу, це може призвести до зменшення необхідності великої кількості запасів та оборотних активів.

4. Фінансові обставини: Зменшення оборотних активів може бути результатом фінансових обставин, таких як зниження обсягів продажу або недостатність ліквідних коштів. У таких випадках підприємство може змушене зменшити запаси і оборотні активи, щоб зберегти ліквідність та покрити фінансові потреби.

Для більшого аналізу діяльності підприємства варто провести аналіз структури оборотних активів підприємства.

Таблиця 2.3

Динаміка та структура оборотних активів підприємства 2020-2019

рр.

Показники	Значення показника				Абсолютне відхилення, тис. Грн	Відносне відхилення, %
	2019		2020			
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %		
Запаси:	1,333,838	31.33	797,792	28.92	-536,046	-40
- виробничі запаси	165,643	3.89	85,733	3.11	-79,910	-48
- незавершене виробництво	903,448	21.22	197,827	7.17	-705,621	-78
- готова продукція	264,697	6.22	514,232	18.64	249,535	94

Продовження таблиці 2.3

- товари	50	0.00	-	-	-50	-100
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1,925,712	45.23	629,663	22.82	-1,296,049	- 67
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
- з бюджетом	13,575	0.32	6,366	0.23	-7,209	-53.10
- у тому числі з податку на прибуток	1	0.00	-	-	-	-100
- за виданими авансами	43,525	1.02	19,542	0.71	-23,983	-55.10
- із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	808,394	18.99	1,213,206	43.98	404,812	50.08
Поточні фінансові інвестиції	48,949	1.15	-	-	-48,949	-100.00
Грошові кошти та їх еквіваленти:						
Гроші та їх еквіваленти	7,551	0.18	5,682	0.21	-1869	-24.75
- готівка	-	-	-	-	-	-
- рахунки в банках	30	-	-	-	-30	-100.00
Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-
Інші оборотні активи	76,207	1.79	86,590	3.14	10383	13.62
Усього	4,257,751	100.00	2,758,841	100.00	-1498910	-35.20

Джерело [Додаток А]

Як ми бачимо з таблиці 2.3 та рис.2.4 у 2020 році найбільшу питому частку в структурі оборотних активів займає інша поточна дебіторська заборгованість (43,98%), що у порівнянні з попереднім роком зросла на 404 812 тис. грн (або на 50,08%). В той же час дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги в порівнянні з 2019 роком зменшилась на 67%, що є позитивною тенденцією.

Зростання дебіторської заборгованості може мати як позитивні, так і негативні причини:

Позитивні причини:

1) Збільшення обсягів продажів: Зростання дебіторської заборгованості може свідчити про успішність підприємства у залученні нових клієнтів і збільшенні обсягів продажів.

2) Розширення ринків: Виходження на нові ринки або розширення діяльності в існуючих регіонах може спричинити зростання дебіторської заборгованості, оскільки підприємство привертає нових клієнтів і партнерів.

3) Довгострокові угоди: Укладання довгострокових угод і контрактів з клієнтами може призвести до збільшення дебіторської заборгованості, оскільки оплата за послуги або товари розподіляється на тривалий період.

Негативні причини:

4) Фінансові проблеми клієнтів: Зростання дебіторської заборгованості може бути наслідком фінансових проблем у клієнтів, які не можуть вчасно оплатити свої зобов'язання через недостатність коштів або банкрутство.

5) Погіршення кредитної політики: Якщо підприємство збільшує кредитні ліміти для клієнтів або надає більш гнучкі умови платежу, це може призвести до зростання дебіторської заборгованості і збільшити ризик неплатоспроможності клієнтів.

Негативні причини:

1) Фінансові проблеми клієнтів: Зростання дебіторської заборгованості може бути наслідком фінансових проблем у клієнтів, які не можуть вчасно оплатити свої зобов'язання через недостатність коштів або банкрутство.

2) Погіршення кредитної політики: Якщо підприємство збільшує кредитні ліміти для клієнтів або надає більш гнучкі умови платежу, це може призвести до зростання дебіторської заборгованості і збільшити ризик неплатоспроможності клієнтів.

Рис.2.4 Структура оборотних активів підприємства 2019 рік

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.3

Рис.2.5 Структура оборотних активів підприємства 2020 рік

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.3

Дебіторська заборгованість Сумського машинобудівного НПО 2019-2022 рр. представлена у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Дебіторська заборгованість у період 2019-2020рр.

Показники	Значення показника			
	2019		2020	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1,925,712	69%	629,663	34%
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	13,575	0%	6,366	0%
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	43,525	2%	19,542	1%
Інша поточна дебіторська заборгованість	808,394	29%	1,213,206	65%
Всього	2,791,206	100%	1,868,777	100%

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А]

Як ми можемо побачити з табл. 2.4, рис.2.6 та рис. 2.7 дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами та дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом протягом 2019-2020 рр. залишалась на одному рівні.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги зменшилась у 2020 році, але при цьому інша поточна дебіторська заборгованість зросла.

Рис 2.6. Структура дебіторської заборгованості за 2019 рік

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.4

Рис. 2.7. Структура дебіторської заборгованості за 2020 рік

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.4

Заходи для зменшення дебіторської заборгованості включають:

1. Удосконалення політики кредитування: Підприємству слід ретельно оцінювати кредитний ризик клієнтів перед наданням кредиту та встановлювати чіткі критерії для визначення кредитоспроможності. Розроблення і впровадження строгих політик щодо надання кредиту може допомогти уникнути неплатоспроможних клієнтів та зменшити ризик дебіторської заборгованості.

2. Поліпшення процесів управління дебіторською заборгованістю: Підприємство повинно мати ефективну систему управління дебіторською заборгованістю, яка включає моніторинг платежів, регулярну комунікацію з клієнтами та невідкладну реакцію на проблемні ситуації. Автоматизація процесів стягнення боргів, використання спеціалізованого програмного забезпечення та встановлення ясних процедур можуть сприяти зниженню дебіторської заборгованості.

3. Вдосконалення системи контролю платежів: Важливо мати чітку систему контролю платежів, включаючи відстеження термінів оплати, висилку рахунків та нагадування про невиплачені рахунки. Активно взаємодіяти з

клієнтами, вимагати вчасну оплату та негайно реагувати на будь-які затримки може сприяти зменшенню дебіторської заборгованості.

4. Покращення комунікації з клієнтами: Встановлення відкритої та довірливої комунікації з клієнтами може допомогти уникнути неплатоспроможності та затримок у платежах. Активне спілкування з клієнтами щодо умов оплати, нагадування про невиплачені рахунки та швидке реагування на їх запити можуть сприяти вчасній оплаті та зменшенню дебіторської заборгованості.

5. Активне вивчення ринку та кредитної історії клієнтів: Підприємству варто проводити детальний аналіз кредитної історії потенційних клієнтів перед наданням кредиту. Це допоможе виявити можливі ризики та уникнути співпраці з неплатоспроможними клієнтами. Також важливо відстежувати ринкові тенденції та зміни в фінансовому стані клієнтів, щоб вчасно реагувати на зміни і вживати необхідні заходи для забезпечення оплати.

6. Запровадження автоматизованих систем управління дебіторською заборгованістю: Використання спеціалізованого програмного забезпечення або систем управління може спростити процес моніторингу та контролю дебіторських рахунків. Це дозволяє ефективно відстежувати платежі, нагадувати клієнтам про сплату та забезпечувати точну інформацію щодо стану заборгованості.

2.3. Аналіз фінансових результатів та витрат підприємства

Для визначення поточної фінансової позиції та майбутніх можливостей розвитку компанії, які відобразатимуться в її фінансовій стратегії, необхідно здійснити комплексну оцінку фінансового стану організації за основними групами показників: майнового стану, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. Аналізуючи закономірності та тенденції, які будуть виявлені під час дослідження, можна отримати необхідну

інформацію для оцінки фінансового потенціалу підприємства та розробки комплексної фінансової стратегії.

Таблиця 2.5

Динаміка доходів підприємства 2019-2020 рр.

Показники	Значення показника		Абсолютне відхилення, тис. грн	Відносне відхилення, %
	2019	2020		
	тис. грн.	тис. грн.		
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	766,083	802,994	36,911	5%
Інші операційні доходи, тис. грн.	470,636	323,254	-147,382	-31%
Доходи від участі в капіталі, тис.грн	-	-	-	-
Інші фінансові доходи, тис. грн.	976,347	9	-976,338	-100%
Всього	2,213,068	1,126,261	-1,086,807	-49%

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А]

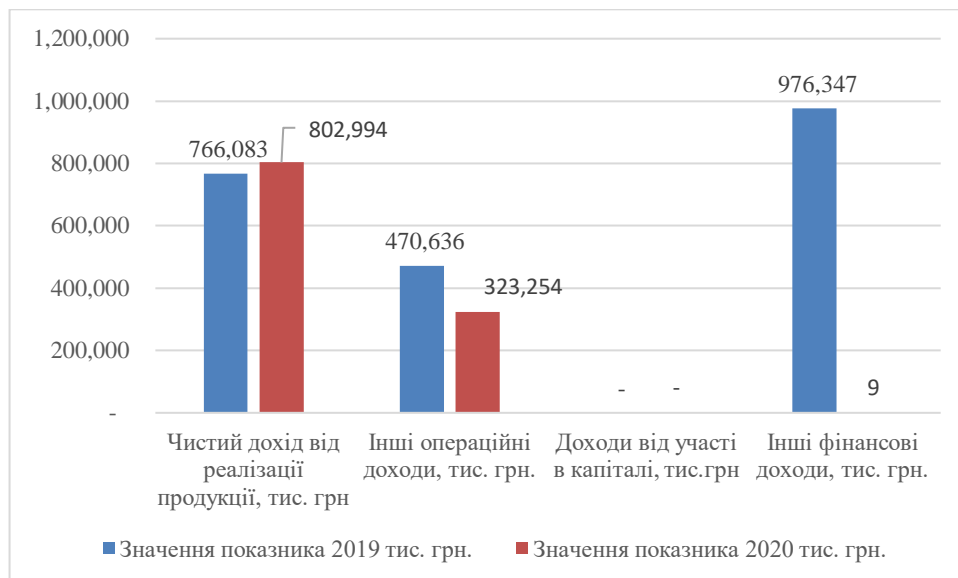

Рис. 2.8. Динаміка доходів підприємства 2019-2020 рр.

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.5

Як бачимо з таблиці 2.5 та рис. 2.8 у 2020 році зріс лише чистий дохід від реалізації продукції, на 36 911 або 5%, що може свідчити про зростання ефективності виробничого процесу: Збільшення чистого доходу від реалізації продукції може бути результатом покращення якості або кількості

виготовленої продукції. Це може бути наслідком вдосконалення технологій, оптимізації процесів або впровадження нових методів виробництва.

Аналіз структури доходів підприємства є досить важливим, оскільки підприємства різних галузей мають різну структуру доходів. Цей аналіз може виявити слабкі місця та проблеми, що виникають у діяльності підприємства.

Таблиця 2.6

Структура доходів підприємства 2019-2020рр.

Показники	2019	2020	Зміна у структурі
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	35%	71%	37%
Інші операційні доходи, тис. грн.	21%	29%	7%
Доходи від участі в капіталі, тис.грн	0%	0%	0%
Інші фінансові доходи, тис. грн.	44%	0%	-44%
Всього	100%	100%	-

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [Додаток А]

Проаналізувавши таблицю 2.6 можна зробити висновок, що найбільшу питому вагу в 2019-2020рр. році складає чистий дохід від реалізації продукції. Оскільки підприємство є виробничим, данна ситуація є типовою для цієї галузі.

Зменшення інших фінансових доходів може свідчити про наступні речі:

– Зміна умов інвестування: Зменшення інших фінансових доходів може бути наслідком зміни умов або втрати доходу від інвестицій. Наприклад, зниження процентних ставок на банківські депозити або неприбутковість інвестиційних проектів може призвести до зменшення фінансових доходів.

– Зміна фінансової політики: Зменшення інших фінансових доходів може відбити зміну фінансової політики підприємства. Наприклад, зниження доходів може бути результатом зміни стратегії управління ризиками, зокрема зменшення використання фінансових похідних або інших інструментів для генерації прибутку.

– Зміни на фінансових ринках: Зменшення інших фінансових доходів може бути впливом змін на фінансових ринках або макроекономічних умовах. Наприклад, непередбачувані коливання цін на цінні папери, валютні ризики або зменшення інвестиційної активності можуть спричинити зниження фінансових доходів.

Важливо підкреслити, що зменшення інших фінансових доходів необов'язково означає негативний фінансовий стан підприємства. Воно може бути результатом зміни стратегії або зовнішніх факторів, що впливають на фінансову продуктивність підприємства.

Таблиця 2.7

Динаміка прибутків підприємства 2019-2020 рр.

Показники	2019	2020	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
Валовий збиток, тис. грн.	-121,140	-7,332	-128,472	1.06
Збиток від операційної діяльності, тис. грн.	-184,030	-1,803,601	-1,987,631	10.80
Прибуток (збиток) до оподаткування, тис. грн.	178,058	-3,691,939	-3,513,881	-19.73
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	178,058	-3,691,939	-3,869,997	-21.73

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [додаток А]

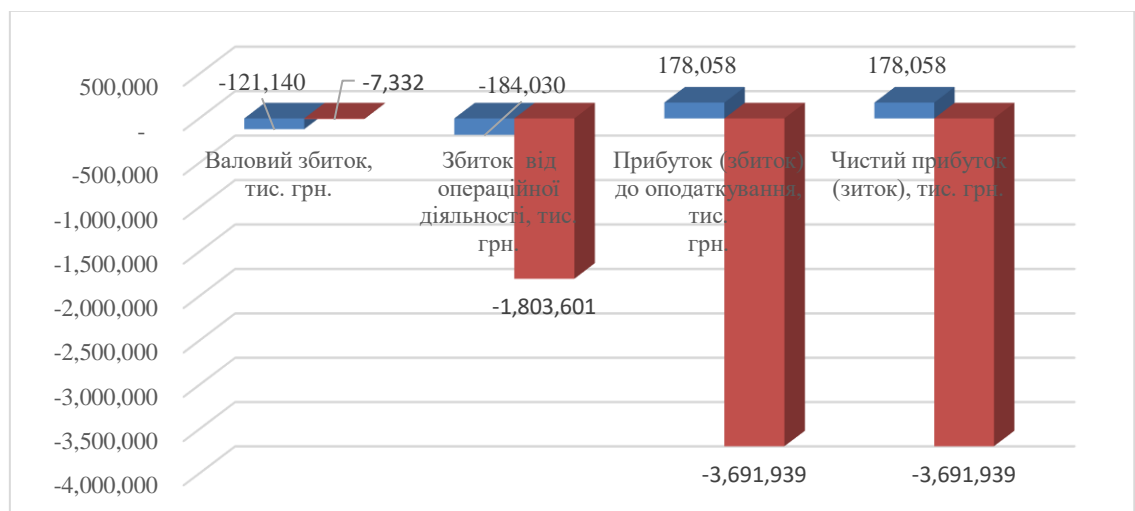

Рис. 2.9. Динаміка прибутків (збитків) підприємства 2019-2020 рр.

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.7

Проаналізувавши табл. 2.7 та рис. 2.9 можемо зробити висновок, що фінансова ситуація підприємства є негативною.

Для того, щоб підприємство змогло вийти на прибуток, можна розглянути такі дії:

Аналізувати витрати: Ретельно проаналізувати всі витрати підприємства і спробуйте знайти способи їх оптимізації.

Збільшити дохід: Розглянути можливості збільшення доходів підприємства. Це може включати розширення асортименту продукції або послуг, пошук нових ринків збуту, підвищення цін на продукцію або послуги, запровадження маркетингових заходів для залучення нових клієнтів тощо.

Покращувати управління запасами: Раціоналізувати процес управління запасами, щоб уникнути затрат на непотрібні або недостатні запаси. Використовувати ефективні системи управління запасами, які допоможуть зменшити втрати і забезпечити належний рівень запасів для задоволення попиту.

Залучати додаткові джерела фінансування: Можна розглянути можливості залучення додаткових джерел фінансування, які допоможуть покрити поточні витрати і збільшити обсяги виробництва. Це може включати отримання кредиту, залучення інвесторів або пошук додаткових джерел фінансування через підвищення капіталу.

2.4. Аналіз використання капіталу підприємства на підприємстві

Аналіз використання капіталу підприємства є важливим етапом вивчення фінансово-господарської діяльності підприємства, оскільки дозволяє з'ясувати, як ефективно використовуються ресурси підприємства та які є можливості для їх оптимізації.

Загальний капітал підприємства є важливим показником, який вказує на розмір та обсяг ресурсів, які підприємство володіє. Структура капіталу

підприємства дозволяє визначити, які джерела фінансування використовуються для забезпечення діяльності підприємства. Власний та залучений капітал є важливими показниками, які вказують на співвідношення між власними коштами та коштами, які підприємство залучає з інших джерел.

Розподіл капіталу за напрямками використання дозволяє визначити, які види діяльності є для підприємства найбільш пріоритетними, а також допомагає з'ясувати, які напрямки потребують додаткового фінансування.

Ліквідність відображає здатність підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання та оплату поточних витрат. Це важливий фактор фінансової стійкості та ефективності підприємства. Оцінка ліквідності допомагає визначити, наскільки швидко підприємство може перетворити свої активи в готівку, щоб задовольнити свої фінансові зобов'язання.

Аналіз ключових показників ліквідності свідчить про можливість підприємства розрахуватися за своїми зобов'язаннями з кредиторами, однак загальний тренд показників має негативну динаміку.

Оцінка показників ліквідності та платоспроможності свідчить про зниження забезпечення підприємства оборотними активами для покриття поточних зобов'язань. Так, у 2019 році на 1 грн. залучених коштів припадало 0,47 грн. оборотних активів, а у 2020 році- 0,39 грн.

Отже, аналіз динаміки показників фінансової стійкості дозволяє зробити висновки про значне зменшення рівня забезпеченості підприємства власними оборотними коштами, необхідними для його фінансової незалежності. Спостерігається тенденція до зменшення даного показника за аналізований період з -1,15 у 2018 році до -1,55 у 2020 році.

За звітний період підприємство отримало прибуток 165 353 тис. грн., що, в свою чергу, покращило показники рентабельності.

Значення показників рентабельності активів і власного капіталу свідчать про те, що кожна гривня вкладених активів приносить прибуток у розмірі 0,03 грн. у 2020 році проти 0,41 грн. збитку в 2019 році.

Таким чином, динаміка ключових показників фінансового стану АТ «Сумське НВО» за 2019-2020 роки свідчить про зниження рівня фінансової стійкості та платоспроможності підприємств а цілому.

Таблиця 2.7.

Показники ліквідності

Коефіцієнт	Значення 2020 р.	Рекомендоване значення
Коефіцієнт покриття	0,39	Більше 1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,26	0,6-0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	Більше 0
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-6 840 186	Більше 0

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [додаток А]

Як бачимо з табл.2.7 показники ліквідності залишаються на низькому рівні, що свідчить про проблеми у фінансовій стійкості та здатності підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання.

Витрати підприємства мають прямий вплив на його фінансову звітність. Основні впливи витрат на фінансову звітність описані нижче:

Звіт про прибутки та збитки (звіт про результати діяльності або звіт про доходи і витрати): Витрати підприємства впливають на показники витрат та доходів в цьому звіті. Загальні витрати, такі як загальновиробничі, виробничі, маркетингові та адміністративні витрати, зараховуються до витратної частини звіту, тоді як доходи від продажу товарів або послуг враховуються у дохідній частині. Різниця між доходами та витратами відображає прибуток або збиток підприємства.

Баланс: Витрати також впливають на активи та зобов'язання підприємства, які відображаються у балансі. Наприклад, витрати на придбання обладнання або матеріалів збільшують вартість активів підприємства. З іншого боку, витрати на оплату заборгованості або кредиторської заборгованості збільшують зобов'язання підприємства.

Звіт про готівкові потоки: Витрати також впливають на звіт про готівкові потоки підприємства. Витрати, які пов'язані з готівкою (наприклад, виплати зарплати, покупка матеріалів), відображаються у звіті про готівкові потоки, зменшуючи чистий готівковий потік підприємства.

В таблиці 2.8 можна побачити структуру витрат підприємства за 2019-2020 рр.

Таблиця 2.8

Динаміка структури витрат підприємства за 2019-2020 роки

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			Абсолютне, тис. Грн	Відносне, %
Собівартість реалізованої продукції	-810,316	-887,223	-76907	0.009
Адміністративні витрати	-80,761	-130,140	-49,379	0.61
Витрати на збут	-10,168	-19,941	-9,773	0.96
Інші операційні витрати	-2,028,604	-383,455	1,645,149	-0.81
Фінансові витрати	-1,883,496	-635,608	1,247,888	-0.66
Втрати від участі в капіталі	-	-	-	-
Інші витрати	-7,286	-55,203	-47,917	6.58
Всього	-4,820,631	-2,111,570	2,709,061	-0.56

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [додаток А]

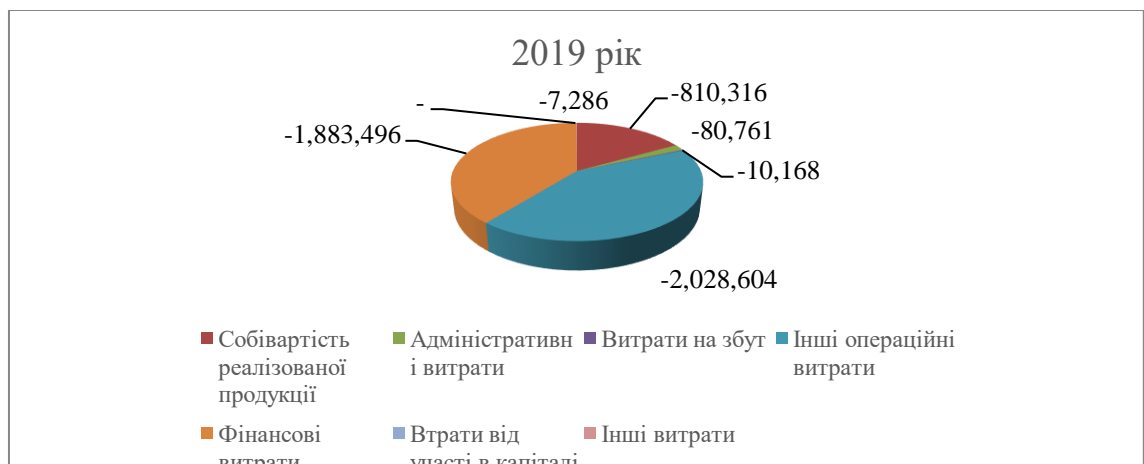

Рис. 2.10 Структура витрат підприємства за 2019 рік.

Рис. 2.11 Структура витрат підприємства за 2020 рік.

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.8

Аналізуючи таблицю 2.8 та рис. 2.10-2.11 можна зробити висновок, що за рік витрати підприємства зменшились на 2,709,061 або 0.56%. Це може бути результатом економічних факторів, таких як зниження цін на сировину або енергію, отримання ліцензій або дозволів зі зниженими витратами, переговорів з постачальниками про кращі умови поставок, або сприятливих змін на ринку, тощо.

Найбільшу частку у 2020 році займає собівартість реалізованої продукції, а саме 42%. У 2019 році найбільшу частку займали інші операційні витрати – 39%.

Аналіз використання капіталу підприємства Сумське машинобудівне НПО показує, що підприємство має достатньо високий рівень фінансової стійкості, оскільки переважна більшість його капіталу складається з власних коштів. При цьому, довгострокові зобов'язання складають лише 10% загального капіталу, що свідчить про те, що підприємство не має значної залежності від залучення кредитних ресурсів.

Аналіз використання капіталу показує, що Сумське машинобудівне НПО використовує свій капітал не зовсім ефективно. Найбільший обсяг капіталу спрямований на основну діяльність підприємства - виробництво

машинобудівного обладнання, що дозволяє забезпечувати високу якість виробів та задовольняти потреби споживачів.

Таблиця 2.10

Показники ефективності капіталу підприємства за 2019-2020рр.

Показники	2019	2020	Абсолютне відхилення
Рентабельність активів (РаКт)	0.07344	1.52275	1.44
Рентабельність власного капіталу (РвК)	0.027568	0.362962	0.33
Рентабельність операційної діяльності	-0.15256	-0.796452	-0.64
Рентабельність звичайної діяльності	-0.09408	-0.779598	-0.68
Рентабельність господарської діяльності	-0.019445	-0.050086	-0.03
Показник фінансової стабільності	-0.57118	-0.7573	-1.32
Індекс постійного активу	-0.75076	-0.32049	-1.07
Рентабельність власного капіталу	0.15798	0.07894	-0.07
Період окупності власного капіталу	633	765	-

Джерело: складено автором на основі фінансового звіту [додаток А]

Рентабельність активів є важливим показником для оцінки фінансової продуктивності підприємства, аналізуючи таблицю 2.10 можна зробити висновок, що у звітному періоду рентабельність зросла на 1.44, що свідчить про те, що підприємство ефективно використовує свої активи для генерації прибутку.

Рентабельність власного капіталу є важливим показником для оцінки фінансової продуктивності підприємства, особливо з точки зору власників або інвесторів. Порівняно з 2019 роком, рентабельність збільшилась на 0.33, що може свідчити про ефективного управління активами та здатності генерувати прибуток з обороту власного капіталу. Проте рентабельність все ще залишається низькою, в свою чергу це вказує на недостатню прибутковість підприємства або на неефективне використання власного капіталу.

Вищий показник рентабельності операційної діяльності свідчить про ефективне використання ресурсів, оптимальне управління виробничими процесами та здатність підприємства забезпечити стійкий прибуток від своєї основної діяльності.

Період окупності власного капіталу збільшився, що вказує на низьку ефективність використання власного капіталу і може свідчити про низьку рентабельність підприємства.

Також підприємство успішно використовує власні кошти на інвестиційні потреби, що сприяє розвитку підприємства та підвищенню його конкурентоспроможності на ринку.

Проте, можливості для оптимізації використання капіталу на підприємстві є. Наприклад, можна більш ефективно використовувати додаткові кошти, що надходять від продажу виробів, а також залучати додаткові інвестиції для розвитку нових напрямків діяльності. Крім того, можна розглянути можливості зменшення витрат на деякі види діяльності, що дозволить забезпечити більш ефективне використання капіталу.

Аналіз використання капіталу підприємства є важливим інструментом для оцінки фінансової стійкості та ефективності діяльності підприємства. Правильне використання капіталу допомагає забезпечити розвиток та підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Таким чином, підприємство Сумського машинобудівного НПО може збільшити свої виробничі обсяги шляхом знаходження додаткових замовників та розширення своєї ринкової присутності. Проте, для підтримки ефективного використання виробничих потужностей необхідно виявити та усунути можливі проблеми, що впливають на продуктивність та якість виробництва.

Зменшення рентабельності може бути негативним фактором для підприємства, тому необхідно провести аналіз причин та вжити заходів для підвищення ефективності виробництва та збільшення обсягів продажу. Наприклад, можливо використовувати більш ефективні технології виробництва, оптимізувати процеси та зменшити витрати на енергопостачання та сировинні матеріали. Також необхідно розглянути можливість розширення асортименту продукції та залучення нових клієнтів.

Крім того, важливим чинником ефективного використання виробничих потужностей є підтримка робочої сили підприємства. Необхідно забезпечити

навчання та підвищення кваліфікації працівників, щоб вони могли працювати з новими технологіями та методами виробництва. Також важливо забезпечити достатній рівень оплати праці, щоб зберегти та привернути кваліфіковані кадри.

Для підвищення конкурентоспроможності на ринку також може бути корисним розглянути можливості для партнерства з іншими підприємствами або пошуку нових ринків збуту. Наприклад, можливо розглянути можливості експорту продукції за кордон або співпраці з місцевими компаніями для вирішення спільних завдань.

Усі ці заходи можуть допомогти підприємству збільшити свої виробничі обсяги та підвищити рентабельність, зберігаючи якість продукції та конкурентоспроможність на ринку. Однак, для ефективного використання виробничих потужностей, необхідно постійно аналізувати та оцінювати результати виробництва та вживати заходів для постійного покращення ефективності та якості продукції.

2.5. Правове регулювання підвищення ефективності використання капіталу підприємства

У сучасних умовах підвищення ефективності використання капіталу на підприємствах є одним з ключових завдань, що стоїть перед менеджментом. Завдяки аналізу чинного законодавства можна стверджувати, що правове регулювання господарської діяльності підприємств є важливим елементом у забезпеченні стабільності та розвитку економіки країни в цілому. Відповідно до Цивільного Кодекса України підприємство розглядається, як єдиний майновий комплекс, що використовується для здійснення підприємницької діяльності (ст 191). Глава 7 Господарського Кодексу, а саме ст. 62 поняття підприємство розглядає, як самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення

суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами.

Слід зазначити, що на підприємстві Сумське машинобудівне НПО правове регулювання використання капіталу має важливе значення.

Відповідно до ст 7 ГК відносини у сфері господарювання регулюються Конституцією України, Господарським Кодексом, законами України, нормативно-правовими актами Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також іншими нормативними актами. Господарський кодекс України вміщує норми щодо створення підприємств, окреслює коло учасників господарської діяльності, порядок реєстрації, ліквідації підприємства та інші важливі для функціонування підприємства норми.

Для підвищення ефективності використання капіталу підприємство має виконувати вимоги законодавства, регулювати фінансову діяльність та забезпечувати дотримання правил економічної діяльності.

Одним з найважливіших кодексом, який регулює діяльність підприємств, є Господарський кодекс України. Він встановлює правила щодо організації господарської діяльності та дотримання законодавства у цій сфері. Крім того, Господарський кодекс України встановлює правила щодо створення підприємств, їх реєстрації та ліквідації.

В кваліфіційній роботі було проаналізовано судові справи Господарського суду України. Наприклад, до господарського суду Сумської області надійшла позовна заява, в якій позивач просить суд стягнути з відповідача на свою користь 22325848,74 грн. заборгованості за договором про надання послуг транспортування теплової енергії № 89 від 07.12.2017, укладеного між сторонами, з яких: 18593681,61 грн основного боргу, 3039850,75 грн пені, 259952,65 грн 3 % річних, 432363,73 грн інфляційного збільшення, а також судовий збір у розмірі 334887,73 грн.

Судом встановлено, що між сторонами укладено договір № 89 щодо надання послуг транспортування теплової енергії, предметом якого є надання послуг з транспортування теплової енергії, яка виробляється теплогенеруючою організацією і постачається споживачам зони тепlopостачання теплогенеруючої організації, тепловими мережами, які перебувають у користуванні теплотранспортуючої організації. Первісний позов товариства з обмеженою відповідальністю “Сумитеплоенерго” до акціонерного товариства “Сумське машинобудівне науково-виробниче об’єднання” полягає у задоволенні повністю. Відповідно рішення, стягнути з акціонерного товариства “Сумське машинобудівне науково-виробниче об’єднання” (40004, м. Суми, вул. Горького, 58, ідентифікаційний код 05747991) на користь товариства з обмеженою відповідальністю “Сумитеплоенерго” (40030, м. Суми, вул. Друга Залізнична, 10, ідентифікаційний код 33698892) 18593681,61грн. (вісімнадцять мільйонів п’ятсот дев’яносто три тисячі шістсот вісімдесят одна гривня 61 копійка) основного боргу, 3039850,75 грн. (три мільйони тридцять дев’ять тисяч вісімсот п’ятдесят гривень 75 копійок) пені, 259952,65 грн. (двісті п’ятдесят дев’ять тисяч дев’ятсот п’ятдесят дві гривні 65 копійок) 3 % річних, 432363,73 грн. (чотириста тридцять дві тисячі триста шістдесят три гривні 73 копійки) інфляційного збільшення, 334887,73 грн. (триста тридцять чотири тисячі вісімсот вісімдесят сім гривень 73 копійки) витрат зі сплати судового збору.

Також було проаналізовано ще одну досить цікаву справу, а саме до суду звернулось ТОВ “АББ ЛТД” з позовом про стягнення з АТ “Сумське машинобудівне науково-виробниче об’єднання” 1,9 млн грн основного боргу та штрафних санкцій по договору поставки. Відповідач проти задоволення позову ТОВ «АББ ЛТД» заперечував.

Розглянувши матеріали справи, суд встановив, що між сторонами був підписаний договір, де позивач мав поставити відповідачу електротехнічне обладнання, а відповідач зобов’язувався прийняти та вчасно оплатити його. Сторони домовились про проведення оплати в два етапи шляхом

перерахування попередньої оплати. Відповідач виконав умови першого етапу попередньої оплати та перерахував позивачу 50% вартості товару у розмірі 1,6 млн грн.

Позивач мотивував свої вимоги тим, що оплата за другим етапом мала відбутись у встановлений термін, проте відповідач в порушення взятих на себе зобов'язань оплати не вніс, у зв'язку з чим просив суд стягнути з відповідача 50% вартості обладнання в розмірі 1,6 млн грн. В свою чергу, АТ «Сумське НВО» листом повідомило позивача про неможливість здійснення другого етапу оплати і просило або поставити обладнання на суму 1,6 млн грн., або повернути зазначену суму грошових коштів.

Враховуючи те, що в матеріалах справи відсутні докази здійснення ТОВ «АББ ЛТД» поставки обладнання на користь АТ «Сумське НВО» або повернення грошових коштів, суд задовольнив зустрічний позов від АТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання» про стягнення суми попередньої оплати товару, а первісний позов ТОВ «АББ ЛТД» залишив без розгляду на підставі п.4 ч.1 ст. 226 ГПК України, оскільки представник позивача за первісним позовом не з'являвся в судові засідання, не повідомляючи суд про причини неявки, не звертався до суду з заявами про розгляд справи без його участі, що унеможливило з'ясування правової позиції по справі позивача з приводу заявлених позовних вимог. Проаналізувавши велику кількість судових справ даного підприємства, можна констатувати, що більшість справ досить позитивно характеризує діяльність підприємства та слід підкреслити, що підприємство веде свою діяльність відповідно до чинного законодавства.

Слід відмітити, що важливою галуззю правового регулювання є податкове законодавство. На підприємстві Сумське машинобудівне НПО необхідно дотримуватися правил оподаткування та забезпечувати своєчасну сплату податків, а також вчасне подання звітності з платежів в державний бюджет. Крім того, підприємство повинно дотримуватися законів про охорону праці та страхування від нещасних випадків на виробництві. Необхідно

вживати всіх заходів для забезпечення безпеки та здоров'я працівників, а також своєчасно сплачувати страхові внески за ці види страхування.

Підприємство також повинно дотримуватися законів про захист довкілля. Необхідно здійснювати виробничу діяльність з мінімальним негативним впливом на довкілля та дотримуватися вимог щодо збору та утилізації відходів.

З метою підвищення ефективності використання капіталу, підприємство Сумське машинобудівне НПО може також використовувати різноманітні інструменти фінансового менеджменту, такі як фінансова аналітика, бюджетування, управління обіговим капіталом, вивчення ринку капіталу та інше.

Усі ці аспекти правового регулювання мають велике значення для підприємства Сумське машинобудівне НПО і допоможуть досягти його мети - підвищення ефективності використання капіталу та забезпечення сталого розвитку.

Висновки до розділу 2

У даному розділі було проведено аналіз фінансово-господарської діяльності та використання капіталу на підприємстві Сумського машинобудівного НПО. Була надана загальна характеристика діяльності підприємства, проведено аналіз ефективності господарської діяльності, оцінено фінансовий стан та проведено аналіз використання капіталу.

В ході аналізу було виявлено, що відбулось зниження активів підприємства на 33% порівняно з попереднім роком. Найбільшу частку в активах складають оборотні активи. Значних змін з попереднім роком не відбулось. У 2020 році найбільшу питому частку в структурі оборотних активів займає інша поточна дебіторська заборгованість (43,98%), що у порівнянні з попереднім роком зросла на 404 812 тис. грн (або на 50,08%).

У 2020 році зріс лише чистий дохід від реалізації продукції, на 36 911 або 5%, що може свідчити про зростання ефективності виробничого процесу.

Компанія у 2019-2022 роках понесла збитки, тож ми можемо зробити висновок, що фінансова ситуація підприємства є негативною.

Показники ліквідності залишаються на низькому рівні, що свідчить про проблеми у фінансовій стійкості та здатності підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання.

Рентабельність власного капіталу порівняно з 2019 роком, рентабельність збільшилась на 0.33, що може свідчити про ефективного управління активами та здатності генерувати прибуток з обороту власного капіталу. Проте рентабельність все ще залишається низькою, в свою чергу це вказує на недостатню прибутковість підприємства або на неефективне використання власного капіталу.

Період окупності власного капіталу збільшився, що вказує на низьку ефективність використання власного капіталу і може свідчити про низьку рентабельність підприємства.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ СУМСЬКОГО МАШИНОБУДІВНОГО НПО

3.1. Напрями підвищення ефективності використання капіталу підприємства

Підвищення ефективності використання капіталу є важливим завданням для будь-якого підприємства. Деякі шляхи підвищення ефективності використання капіталу на підприємстві включають:

1. Оптимізація капіталовкладень: Перегляд і оцінка всіх капіталовкладень підприємства для забезпечення їх відповідності стратегії підприємства. Це включає оцінку рентабельності проектів, розподіл ресурсів відповідно до пріоритетів і уникнення непотрібних капіталовкладень.

2. Ефективне управління запасами: Раціональне управління запасами може допомогти уникнути надмірного затримання капіталу в запасах. Це включає точне прогнозування попиту, оптимальне управління рівнем запасів і постійний моніторинг запасів для уникнення зайвих витрат.

3. Оптимізація оборотного капіталу: Раціональне управління оборотним капіталом, таким як грошові кошти, запаси і кредиторська заборгованість, може зменшити необхідний обсяг капіталу на підприємстві. Це можна досягти шляхом скорочення строків платежу для покупців, оптимізації політики кредитування і управління кредиторською заборгованістю.

4. Підвищення продуктивності праці: Збільшення продуктивності праці може допомогти знизити витрати на працю і звільнити капітал для інших цілей. Це можна досягти шляхом впровадження нових технологій, підвищення кваліфікації працівників.

5. Зниження витрат на обладнання та інфраструктуру: Аналіз і оцінка використання обладнання та інфраструктури можуть допомогти

ідентифікувати зайві витрати і забезпечити оптимальне використання ресурсів. Це може включати розгляд можливості оренди обладнання замість його придбання або використання спільних ресурсів з іншими підприємствами.

6. Ефективне управління фінансовими ресурсами: Ефективне управління фінансами може допомогти зменшити витрати на фінансування та збільшити дохід підприємства. Це включає ефективне управління борговими зобов'язаннями, пошук дешевих джерел фінансування, оптимізацію структури капіталу та управління ризиками.

7. Вдосконалення бізнес-процесів: Аналіз та оптимізація бізнес-процесів можуть сприяти збільшенню продуктивності підприємства та зниженню витрат. Це включає впровадження ефективних систем управління, автоматизацію рутинних завдань, оптимізацію логістичних процесів та удосконалення комунікації внутрішньої команди.

8. Інновації та диверсифікація: Розгляд впровадження нових інновацій та диверсифікації бізнесу може допомогти створити нові джерела доходу та ефективніше використовувати наявні ресурси. Це може включати розробку нових продуктів або послуг, входження на нові ринки або встановлення стратегічних партнерств.

Важливо відзначити, що кожне підприємство має свої особливості і потребує індивідуального підходу до підвищення ефективності використання капіталу. Комплексний аналіз фінансового стану, внутрішніх процесів і стратегічних цілей підприємства допоможе виявити конкретні шляхи оптимізації та підвищення ефективності використання капіталу.

Додаткові шляхи підвищення ефективності можуть включати пошук інвестиційних можливостей з високою рентабельністю, впровадження енергоефективних технологій для зниження витрат на енергію, раціоналізацію виробничих процесів для скорочення часу і затрат на виробництво, а також активне управління ризиками, що може забезпечити захист капіталу від потенційних втрат.

Крім того, важливо розвивати культуру ефективного використання капіталу серед персоналу підприємства, сприяти постійному підвищенню кваліфікації та навичок працівників, а також створювати стимули для працівників, які сприяють ефективному використанню ресурсів.

Загалом, підвищення ефективності використання капіталу є постійним процесом, який вимагає систематичного аналізу, планування та впровадження оптимальних рішень з метою досягнення максимального результату з обмеженими ресурсами.

Використання капіталу є критичним аспектом успіху будь-якого підприємства. Існує кілька напрямів для вдосконалення використання капіталу підприємства. Ось деякі з них:

1. Ефективне управління оборотним капіталом: Підприємство може вдосконалити використання свого капіталу, зменшуючи час циклу перетворення товарно-матеріальних цінностей у грошові кошти. Це можна досягти шляхом оптимізації запасів, збільшення швидкості реалізації товарів і зменшення періоду кредитування покупців.

2. Раціоналізація активів: Підприємство повинно оцінити свій активний портфель і прийняти рішення про використання капіталу в найбільш ефективний спосіб. Це може означати продаж неефективних або застарілих активів, концентрацію на ключових активах або залучення додаткового капіталу для розвитку обіцяючих проектів.

3. Ефективне фінансове планування: Правильне фінансове планування дозволяє підприємству зрозуміти свої потреби в капіталі та розподілити його ефективно. Це включає в себе оцінку фінансових ризиків, прогнозування потреб у фінансуванні та раціональне використання внутрішніх і зовнішніх джерел капіталу.

4. Оптимізація капіталовкладень: Підприємство повинно ретельно аналізувати потенційні проекти та вибирати ті, які мають найбільшу віддачу капіталу. Це може включати оцінку рентабельності.

5. Ефективне управління зобов'язаннями: Підприємство може використовувати капітал ефективніше, зменшуючи витрати на зовнішнє фінансування. Це можна зробити шляхом оптимізації структури зобов'язань, включаючи перегляд умов кредитів, рефінансування високою ціною кредитів, використання короткострокового фінансування та ефективне управління платежами.

6. Автоматизація та технологічний прогрес: Впровадження сучасних технологій та автоматизація процесів можуть покращити ефективність використання капіталу підприємства. Це може зменшити витрати на робочу силу, покращити якість та швидкість виробництва, а також забезпечити точність в управлінні фінансовими процесами.

7. Розширення ринкових можливостей: Підприємство може збільшити використання свого капіталу, розширюючи свій ринок і залучаючи нових клієнтів. Це може включати пошук нових сегментів ринку, розвиток нових продуктів або послуг, а також розширення географічної присутності.

8. Ефективне управління ризиками: Ефективне управління ризиками може допомогти підприємству зменшити негативний вплив непередбачуваних подій на його капітал. Це включає в себе страхування від ризиків, диверсифікацію портфеля активів, ретельну оцінку фінансових партнерів та розвиток планів надійного відновлення після кризових ситуацій.

Ці напрями дозволяють підприємству максимізувати використання свого капіталу і покращити його фінансові показники. Кожен з цих напрямів може відіграти важливу роль у вдосконаленні використання капіталу підприємства. Однак, варто зазначити, що конкретні стратегії і заходи будуть відрізнятися залежно від галузі, розміру підприємства і його поточних умов.

Важливо враховувати цілі підприємства, його конкурентну перевагу, а також зовнішні економічні та ринкові умови. Постійне оновлення фінансових стратегій та моніторинг їх ефективності допоможуть підприємству забезпечити оптимальне використання свого капіталу та досягнення стійкого фінансового успіху.

АТ «Сумське НВО» відоме на теренах не тільки України, країн СНД, а й далеко за їх межами. Продукція, яка виготовляється на виробничих площах підприємства, визнана у світі як унікальна, надійна, якісна, високотехнологічна, її використовують у різних галузях промисловості, а найбільше- нафтогазовому комплексі країн, котрі є провідними у цьому напрямку.

Переважна більшість продукції торгової марки підприємства- нетипова, аналогів їй на території СНД, а й часто у світі немає.

Для виконання поставлених перед колективом виробничих завдань визначено ряд заходів. АТ вивчає нові ринки збуту своєї продукції, бере участь в тендерах, міжнародних ярмарках й виставках. Виявлення основних тенденцій розвитку економіки різних країн визначають напрями виробництва нової техніки й нетрадиційних для підприємства видів продукції.

До сильних сторін АТ «Сумське НВО», що дозволяють вести конкурентну боротьбу на традиційних та нових ринках, можна віднести: науковий та виробничий потенціал, який позиціонує акціонерне товариство як постачальника «технічно складних рішень в мінімальні терміни»; значний парк інстальованого обладнання, що забезпечує стабільний щорічний обсяг замовлень на запасні частини й продукцію для модернізації.

Ми вважаємо, що задля підвищення ефективності використання капіталу підприємству варто впровадити нову лазерну різальну машину, що зображена на рис. 3.1. Впровадження нової машини може допомогти підвищити використання капіталу у наступних аспектах:

1. Збільшення продуктивності: Лазерні різальні машини здатні працювати швидше та точніше, порівняно з традиційними методами різання. Це дозволяє збільшити обсяги виробництва та скоротити час виготовлення деталей. Вища продуктивність сприяє зростанню виробничих показників і збільшенню прибутку.

2. Економія матеріалів: Лазерна різальна технологія дозволяє використовувати матеріали більш ефективно. Це досягається завдяки точному

контролю різання та мінімізації втрат матеріалу. Ви зможете максимально використовувати листовий матеріал і знизити витрати на закупівлю сировини.

3. Розширення можливостей виробництва: Лазерні різальні машини дозволяють обробляти різноманітні матеріали, включаючи метал, пластик, дерево, скло тощо. Це відкриває нові можливості для розширення асортименту продукції та задоволення потреб різних секторів ринку.

4. Зменшення витрат на обробку: Лазерні різальні машини можуть знизити витрати на обробку, оскільки вони не потребують додаткових інструментів або шаблонів для різання. Ви також можете уникнути витрат на відпрацювання і переробку матеріалу, оскільки лазер забезпечує чисте та точне різання без пошкоджень.

5. Підвищення якості та точності: Лазерна різальна технологія забезпечує високу точність різання та обробки. Це дозволяє виготовляти деталі з високою якістю, без необхідності додаткової обробки. Підвищення якості продукції сприяє зниженню відмов та рекламаций, що може позитивно позначитися на репутації підприємства.

Рис. 3.1. Верстат для лазерного різання з ЧПУ

Усе це сприяє підвищенню продуктивності, зниженню витрат та оптимізації виробничих процесів. Застосування нової лазерної різальної машини може допомогти підприємству оптимізувати використання капіталу та підвищити його ефективність.

3.2. Економічне обґрунтування впровадження нової лазерної машини для вироблення пружинної сталі

Ефективне використання капіталу є ключовим фактором успіху будь-якого підприємства. Впровадження заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання капіталу, є важливим завданням для забезпечення стабільного фінансового стану та зростання прибутковості підприємства.

Економічне обґрунтування впровадження заходу передбачає аналіз поточного стану використання капіталу підприємства, виявлення проблемних аспектів та визначення можливостей для покращення. Основною метою такого аналізу є оцінка очікуваного впливу запропонованого заходу на фінансові показники підприємства, зокрема на рентабельність, оборотність капіталу, амортизаційні витрати, ліквідність та інші.

Головним чинником для вирішення зазначених причин і проблем є науково-технічний розвиток і інноваційна діяльність. Лише шляхом підвищення рівня технічних і технологічних процесів у виробництві, впровадження новаторських технологій, поліпшення організації праці і управління можна вирішити проблему підвищення якості продукції та її конкурентоспроможності на світовому ринку. Управління цими процесами повинно бути цілеспрямованим і гнучким, здатним подолати різноманітні перешкоди й протиріччя.

Лазерна різка застосовується до більшості металів і сплавів, що є перевагою для машинобудівного підприємства.

У таблиці 3.1 наведені основні характеристики лазерного верстату.

Технічні параметри верстату для лазерного різання металу

Назва продукту	Верстат для лазерного різання з ЧПУ conral metal fiber 1000w g.weike
Міць	500 Вт,1000 Вт,2000 Вт,3000 Вт,4000 Вт,6000 Вт, 8000 Вт
Робоча зона	3000*1500мм
Максимальна товщина різання	20мм
Точність положення	0,02 мм
Максимальна швидкість руху	120 м/хв
Робоча температура	0°C-40°C
Система управління	Сурcut

Основні особливості машини для лазерного різання металу:

- Економічність і енергоефективність: Машина має низьку вартість та енергоспоживання, витрата електроенергії становить 0,5-1,5 кВт/год. Замовник може використовувати машину для різання різних металевих листів, використовуючи повітря як робоче середовище.
- Висока продуктивність: Машина оснащена оригінальним волоконно-лазерним джерелом, яке має стабільну продуктивність і довгий термін служби понад 100 000 годин.
- Швидкість і ефективність: Машина пропонує високу швидкість різання металевих листів, що досягає десятків метрів за хвилину, що дозволяє збільшити продуктивність та знизити час виробництва.
- Безкоштовне обслуговування: Машина має можливість безкоштовного лазерного обслуговування, що допомагає знизити витрати на підтримку та довести машину до оптимального стану протягом робочого процесу.
- Естетичний дизайн: Машина має привабливий зовнішній вигляд з гладкою та красивою конструкцією. Передній край машини з потужністю 1 кВт має ідеальний вигляд.

– Висока точність та надійність: Машина використовує імпортовані механізми передачі та сервомотори, що забезпечують високу точність різання і довговічність.

– Просте програмне забезпечення: Машина має спеціальне програмне забезпечення, яке дозволяє миттєво розробляти або обробляти графіку та текст. Це забезпечує гнучкість та легкість у використанні.

За допомогою цього верстату підприємство може зробити диверсифікацію своєї продукції, що у майбутньому принесе економічну вигоду.

Наприклад, впровадження лазерного верстату допоможе підприємству виробляти пружинні сталі, що зображені на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Пружинної сталі 65Г для машинобудування.

Сталь марки 65г є однією з найдешевших при виробництві. Така сталь високоякісна та міцна, її ідеально використовувати для виробництва всіляких складових авто, окремих елементів, що зв'язують та іншого. Стрічка з цієї сталі спокійно замінює інші стрічки інших марок матеріалу, при цьому істотною перевагою є її вартість.

Таблиця 3.2

Сума запровадження інвестиційного проекту

Ціна (без урахування ПДВ)	1,370,000
Транспортування	41,100
Установка, монтаж і налагодження обладнання	30,000
Всього	1,441,100

Джерело: побудовано автором

Підприємство мало збиток за аналізований 2020 рік, тому залучення коштів для придбання нового основного засобу відбуватиметься через залучення кредитних коштів.

Ми проаналізували Банки України та їх відсоткові ставки щодо надання кредиту на суму 1,441,100 грн. Обрали найвигідніші умови та розахували схему виплат за кредитом на 7 років при 18% ставці.

Таблиця 3.3

Схема виплат за кредитом

Місяць	Заборгованість за кредитом	Погашення кредиту	Відсотки за кредитом	Виплати в місяць
1	1441100	17156	21617	38773
2	1423944	17156	21359	38515
3	1406788	17156	21102	38258
4	1389632	17156	20845	38001
5	1372476	17156	20587	37743
6	1355320	17156	20330	37486
7	1338164	17156	20073	37229
8	1321008	17156	19815	36971
9	1303852	17156	19558	36714
10	1286696	17156	19301	36457
11	1269540	17156	19043	36199
12	1252384	17156	18786	35942
13	1235228	17156	18529	35685
14	1218072	17156	18271	35427
15	1200916	17156	18014	35170
16	1183760	17156	17756	34912
17	1166604	17156	17499	34655
18	1149448	17156	17242	34398

Продовження таблиці 3.3

19	1132292	17156	16984	34140
20	1115136	17156	16727	33883
21	1097980	17156	16470	33626
22	1080824	17156	16212	33368
23	1063668	17156	15955	33111
24	1046512	17156	15698	32854
25	1029356	17156	15440	32596
26	1012200	17156	15183	32339
27	995044	17156	14926	32082
28	977888	17156	14668	31824
29	960732	17156	14411	31567
30	943576	17156	14154	31310
31	926420	17156	13896	31052
32	909264	17156	13639	30795
33	892108	17156	13382	30538
34	874952	17156	13124	30280
35	857796	17156	12867	30023
36	840640	17156	12610	29766
37	823484	17156	12352	29508
38	806328	17156	12095	29251
39	789172	17156	11838	28994
40	772016	17156	11580	28736
41	754860	17156	11323	28479
42	737704	17156	11066	28222
43	720548	17156	10808	27964
44	703392	17156	10551	27707
45	686236	17156	10294	27450
46	669080	17156	10036	27192
47	651924	17156	9779	26935
48	634768	17156	9522	26678
49	617612	17156	9264	26420
50	600456	17156	9007	26163
51	583300	17156	8750	25906
52	566144	17156	8492	25648
53	548988	17156	8235	25391
54	531832	17156	7978	25134
55	514676	17156	7720	24876
56	497520	17156	7463	24619
57	480364	17156	7206	24362
58	463208	17156	6948	24104
59	446052	17156	6691	23847
60	428896	17156	6434	23590

Продовження таблиці 3.3

61	411740	17156	6176	23332
62	394584	17156	5919	23075
63	377428	17156	5662	22818
64	360272	17156	5404	22560
65	343116	17156	5147	22303
66	325960	17156	4889	22045
67	308804	17156	4632	21788
68	291648	17156	4375	21531
69	274492	17156	4117	21273
70	257336	17156	3860	21016
71	240180	17156	3603	20759
72	223024	17156	3345	20501
73	205868	17156	3088	20244
74	188712	17156	2831	19987
75	171556	17156	2573	19729
76	154400	17156	2316	19472
77	137244	17156	2059	19215
78	120088	17156	1801	18957
79	102932	17156	1544	18700
80	85776	17156	1287	18443
81	68620	17156	1029	18185
82	51464	17156	772	17928
83	34308	17156	515	17671
84	17152	17152	257	17409
Разом		1441100	918702	2359802

Джерело: побудовано автором за матеріалами <https://fin-calc.org.ua>

У табл. 3.4. ми сума інвестиції становить 1,441,100 грн. Інвестиційний горизонт - 7 років. Дисконтна ставка, яка використовується для обчислення дисконтованої вартості майбутніх грошових потоків, становить 18%.

Таблиця 3.4

Інвестиційне впровадження заходу

Показники	Інвестиційний проект
Обсяг інвестування, тис. грн.	1,441,100
Період експлуатації проекту, років	7
Прийнята дисконтна ставка, %	18

Продовження таблиці 3.4

Прибуток за роками експлуатації, тис. грн	
1-й рік	500,000
2-й рік	555,500
3-й рік	565,500
4-й рік	570,500
5-й рік	580,500
6-й рік	590,500
7-й рік	605,500
Річна сума амортизації, тис. грн.	205,871

Джерело: побудовано автором

Перш за все, для оцінки прибутковості проекту, необхідно розрахувати дисконтовану вартість майбутніх грошових потоків. Це включає в себе прибуток або грошові потоки, які очікується отримати в майбутньому табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Розрахунок ефективності інвестиційного проекту

Показник	Період за роками	Інвестиційний проект
		Результат
Грошовий потік	1	705,871
	2	761,371
	3	771,371
	4	776,371
	5	786,371
	6	796,371
	7	811,371
	Всього	5,409,100
Теперішня вартість грошового потоку в результаті дисконтування	1	598,196
	2	546,805
	3	469,480
	4	400,444
	5	343,730
	6	295,001
	7	254,710
	Всього	2,908,367
Чистий приведений дохід	1,467,267	
Індекс дохідності	2.02	

Джерело: побудовано автором

Проаналізувавши таблицю 3.5 можна зробити висновок, що підприємство після впровадження заходу зможе отримати 5,409,100 грн грошового потоку. Крім того, зазначається, що чистий приведений дохід (ЧПД) складає 2,908,367 грн. ЧПД є показником ефективності проекту або інвестиції, який враховує зниження вартості грошей в часі. Він розраховується шляхом врахування чистих прибутків і витрат у майбутніх періодах та приведення їх до сучасного часу.

Зазначені грошовий потік і ЧПД свідчать про позитивні результати заходу та можуть бути важливими фінансовими показниками для підприємства.

3.3. Вплив запропонованого заходу на результати діяльності підприємства

Після впровадження нової лазерної машини для вироблення пружинної сталі, можна спрогнозувати фінансові результати діяльності підприємства.

Таблиця 3.6

Показники фінансових результатів діяльності підприємства після впровадження заходу

Показники	2020	2019	Проектний рік	Відхилення проект - 2020	
				Абсолютне, тис. Грн	Відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції	802,994	766,083	900,000	97,006	12.08%
Собівартість реалізованої продукції	(810,316)	(887,223)	(766,553)	43,763	-5.40%
Валовий прибуток	(7,322)	(121,140)	133,447	140,769	-1922.55%
Інші операційні доходи	323,254	470,636	370,000	46,746	14.46%
Адміністративні витрати	(80,761)	(130,140)	(80,000)	761	-0.94%
Витрати на збут	(10,168)	(19,941)	(10,000)	168	-1.65%
Інші операційні витрати	(2,028,604)	(383,455)	(1,900,000)	128,604	-6.34%
Фінансовий результат від операційної діяльності	(1,803,601)	(184,040)	(1,486,553)	317,048	-17.58%
Інші фінансові доходи	9	976,347	9	-	0.00%
Інші доходи	2,435	76,552	2,600	165	6.78%
Фінансові витрати	(1,883,496)	(635,608)	(1,800,000)	83,496	-4.43%
Інші витрати	(7,286)	(55,203)	(7,000)	286	-3.93%

Продовження таблиці 3.6

Фінансовий результат до оподаткування	(3,691,939)	178,048	(3,290,944)	400,995	-10.86%
Чистий фінансовий результат	(3,691,939)	178,048	(3,290,944)	400,995	-10.86%

Джерело: складено автором

Як ми можемо побачити з таблиці 3.6, впровадження нової лазерної машини на підприємстві має суттєвий вплив на фінансові показники, зокрема на звіт про прибутки та збитки. За введенням цієї нової технології, підприємство, яке раніше було збитковим, змогло зменшити свої збитки і вийти на валовий прибуток. Це є дуже позитивною зміною для підприємства.

Введення лазерної машини може мати кілька факторів, які сприяють зменшенню збитків і збільшенню прибутку. Наприклад, ця нова технологія може покращити ефективність виробничих процесів, зменшити витрати на робочу силу, знизити час виготовлення продукції і покращити якість виробу. Всі ці фактори сприяють збільшенню виробничої продуктивності та зниженню загальних витрат.

Як результат, збиткове підприємство з новою лазерною машиною може збільшити свою виробничу потужність та підвищити обсяг випуску продукції. Це може призвести до збільшення прибутку від реалізації продукції та покращення фінансових показників підприємства.

Отже, хоча впровадження нової лазерної машини допомогло зменшити збиток і вийти на валовий прибуток, важливо продовжувати уважно аналізувати і контролювати всі фактори, що впливають на фінансові результати. Тільки так підприємство зможе забезпечити стійке покращення своєї фінансової ситуації.

На рис. 3.3 показано як зміняться основні показники звіту про фінансові результати.

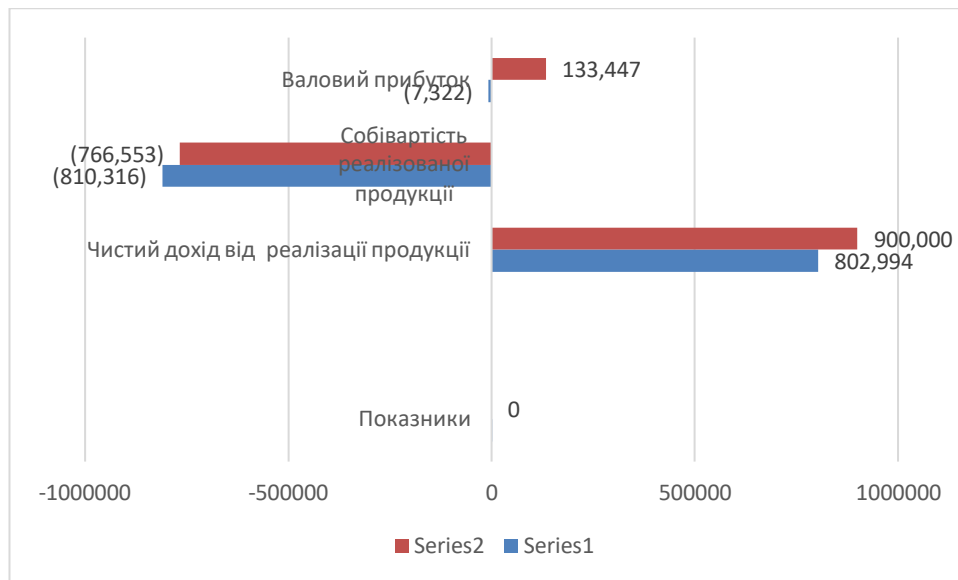

Рис. 3.3 Основні показники звіту про фінансові результати після впровадження заходу

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 3.6

Також варто проаналізувати зміни показників ефективності діяльності підприємства після впровадження заходу.

Таблиця 3.7

**Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства
2019-2020 рр.**

Показники	2019	2020	Прогнозний рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність активів (Ракт)	0.07344	1.52275	1.629343	0.1065925
Рентабельність власного капіталу (Рвк)	0.027568	0.362962	0.388369	0.02540734
Рентабельність операційної діяльності	-0.15256	-0.796452	-0.34564	0.450812
Рентабельність звичайної діяльності	-0.09408	-0.779598	-0.5565	0.223098
Рентабельність господарської діяльності	-0.019445	-0.050086	-0.01	0.040086
Показник фінансової стабільності	-0.57118	-0.7573	-0.5432	0.2141
Індекс постійного активу	-0.75076	-0.32049	-0.2444	0.07609
Рентабельність власного капіталу	0.15798	0.07894	0.084466	0.005526
Період окупності власного капіталу	633	765	600	-165

Джерело: складено автором

Проаналізувавши таблицю 3.7 можна зробити висновок, що після впровадження лазерного верстата на підприємстві рентабельність почне збільшуватись, що є позитивною динамікою. В подальшому рентабельність буде лише зростати.

Впровадження запропонованого заходу з підвищення ефективності використання капіталу підприємства може мати значний вплив на результати його діяльності. Нижче представлено деякі можливі позитивні наслідки, які можуть виникнути в результаті впровадження цього заходу:

1. Збільшення прибутку: Ефективніше використання капіталу може сприяти збільшенню прибутковості підприємства. Шляхи оптимізації капіталовкладень, такі як вдосконалення процесів виробництва, використання новітніх технологій або раціоналізація структури активів, можуть допомогти знизити витрати і підвищити рівень прибутковості.

2. Збільшення ринкової конкурентоспроможності: Підприємство, яке ефективно використовує свій капітал, може мати перевагу на ринку. Зменшення витрат і підвищення якості продукції часто призводять до збільшення конкурентоспроможності підприємства, що може привести до збільшення обсягів продажів та ринкової частки.

3. Покращення ліквідності: Оптимізація використання капіталу може сприяти покращенню ліквідності підприємства. Наприклад, зменшення запасів або скорочення періоду обороту активів може допомогти звільнити грошові кошти, які можуть бути використані для інших потреб підприємства, наприклад, для розширення виробництва або розвитку нових продуктів.

4. Зниження ризику: Ефективне використання капіталу може допомогти знизити ризик для підприємства. Це може бути досягнуто шляхом розумного розподілу капіталовкладень, диверсифікації портфеля активів або вдосконалення системи управління ризиками. Зменшення ризиків може підвищити стабільність фінансового стану підприємства і забезпечити його здатність витримувати економічні та фінансові труднощі.

5. Залучення додаткових інвестицій: Покращення ефективності використання капіталу може зробити підприємство більш привабливим для потенційних інвесторів. Висока рентабельність та стабільність фінансових показників можуть залучити нові джерела капіталу для розвитку підприємства, такі як кредити, інвестиційні фонди або приватні інвестори.

6. Підвищення довіри стейкхолдерів: Покращення ефективності використання капіталу може позитивно вплинути на сприйняття підприємства стейкхолдерами, такими як клієнти, партнери, співробітники і громадські організації. Якщо підприємство демонструє високий рівень ефективності та використання капіталу, це може сприяти побудові довіри, репутації та підтримці з боку стейкхолдерів.

Отже, впровадження запропонованого заходу з підвищення ефективності використання капіталу може мати значний вплив на результати діяльності підприємства, включаючи збільшення прибутку, підвищення ринкової конкурентоспроможності, покращення ліквідності, зниження ризику, залучення додаткових інвестицій і підвищення довіри стейкхолдерів. Впровадження ефективних напрямів управління капіталом може сприяти оптимізації ресурсів, збільшенню продуктивності та покращенню фінансової стійкості підприємства.

Проте, важливо пам'ятати, що вплив запропонованого заходу на результати діяльності підприємства може бути комплексним і залежати від конкретних умов і контексту підприємства. Реалізація нових напрямів та змін в організації може вимагати додаткових інвестицій, періоду адаптації та змін у робочих процесах. Тому перед впровадженням заходу рекомендується провести детальний аналіз, економічне обґрунтування та оцінку потенційних ризиків і переваг.

Загалом, правильно спроектовані та ретельно реалізовані заходи з підвищення ефективності використання капіталу можуть стати важливим фактором успіху підприємства, сприяючи досягненню стабільного зростання, конкурентної переваги та сталого розвитку.

Висновки до розділу 3

В цьому розділі було розглянуто різні аспекти та напрями для поліпшення використання капіталу на підприємстві. Також представлено економічне обґрунтування впровадження заходів та оцінку їх впливу на результати діяльності підприємства.

Ми вважаємо, що задля підвищення ефективності використання капіталу підприємству варто впровадити нову лазерну різальну машину.

В ході дослідження було виявлено кілька напрямів вдосконалення використання капіталу підприємства. Ці напрями включають оптимізацію фінансово-господарської діяльності, підвищення рентабельності капіталовкладень та покращення управління оборотними активами. Шляхи досягнення цих цілей можуть включати оптимізацію фінансових процесів, вдосконалення системи контролю за витратами, використання нових технологій та підвищення кваліфікації персоналу.

Економічне обґрунтування впровадження запропонованих заходів базується на виявлених проблемах та можливостях для підвищення ефективності використання капіталу. Шляхи оптимізації фінансово-господарської діяльності можуть призвести до зменшення витрат та покращення фінансових показників. Підвищення рентабельності капіталовкладень може сприяти збільшенню прибутку підприємства. Крім того, покращення управління оборотними активами може допомогти знизити запаси та збільшити оборотність капіталу.

Впровадження запропонованих заходів очікується мати позитивний вплив на результати діяльності підприємства. Оптимізація фінансово-господарської діяльності може дозволити знизити витрати на фінансування та операційну діяльність, що призведе до збільшення чистого прибутку. Зменшення витрат також може сприяти зниженню цін на продукцію або послуги, що зробить підприємство конкурентоспроможнішим на ринку.

Підвищення рентабельності капіталовкладень впливає на доходність підприємства. Шляхи для досягнення цього можуть включати вибір проектів з більш високим потенціалом прибутковості, оптимізацію використання активів, пошук нових ринків та розширення асортименту продукції або послуг.

Покращення управління оборотними активами, такими як запаси, потребує ефективного контролю за запасами, вчасного усунення непродуктивних активів та вдосконалення процесів управління ланцюгом постачання. Це може призвести до зменшення затрат на утримання запасів та збільшення оборотності капіталу.

Отже, вдосконалення використання капіталу підприємства через оптимізацію фінансово-господарської діяльності, підвищення рентабельності капіталовкладень та покращення управління оборотними активами може значно покращити фінансові результати підприємства. Ці заходи сприятимуть зниженню витрат, збільшенню прибутку та оптимізації використання ресурсів, що створить підприємству конкурентну перевагу на ринку та забезпечить його стабільний розвиток і збільшення його стійкості до зовнішніх економічних змін. Ефективне використання капіталу дозволить підприємству збільшити його загальну продуктивність, ефективність та конкурентоспроможність.

Одним з ключових напрямків вдосконалення використання капіталу є оптимізація фінансово-господарської діяльності. Це охоплює ефективне управління фінансовими ресурсами, зниження фінансових витрат та оптимізацію структури капіталу. За допомогою аналізу фінансових показників та використання фінансових інструментів, підприємство може досягти оптимального рівня фінансової стійкості та ефективності.

Підвищення рентабельності капіталовкладень є ще одним важливим аспектом. Це можна досягти шляхом вибору проектів з високою рентабельністю, удосконалення виробничих процесів та оптимізації використання ресурсів. Впровадження нових технологій, покращення якості продукції та послуг, а також пошук нових ринків можуть сприяти збільшенню прибутковості підприємства.

Узагальнюючи можна сказати, що вдосконалення використання капіталу підприємства має великий потенціал для підвищення ефективності його діяльності. При цьому важливо мати економічне обґрунтування для впровадження заходів, що спрямовані на оптимізацію використання капіталу. Використання різних методів аналізу та оцінки допоможе визначити потребу у впровадженні заходів та їх очікувану ефективність.

Отже, вдосконалення використання капіталу підприємства є важливим напрямом для підвищення його ефективності та конкурентоспроможності. Реалізація запропонованих напрямів дозволить досягти більш ефективного використання капіталу, що забезпечить стійкий розвиток та підвищення рентабельності підприємства.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було вивчено та проаналізовано теоретико-методичні засади використання капіталу підприємства. Було розглянуто економічну сутність капіталу підприємства, класифікацію капіталу, методичні підходи до оцінки ефективності використання капіталу та правове регулювання використання капіталу підприємства.

Далі, проведено аналіз фінансово-господарської діяльності та використання капіталу підприємства "Сумське машинобудівне НПО ". Була надана загальна характеристика діяльності підприємства, проведений аналіз ефективності господарської діяльності, оцінка фінансових результатів та фінансового стану підприємства, а також аналіз використання капіталу на підприємстві. Також розглянуто правове регулювання підвищення ефективності використання капіталу.

В третьому розділі було визначено шляхи підвищення ефективності використання капіталу підприємства. Було визначено напрями вдосконалення використання капіталу, проведено економічне обґрунтування впровадження запропонованого заходу та оцінено вплив цього заходу на результати діяльності підприємства.

На підставі проведених досліджень і аналізу можна зробити наступні висновки:

1. Капітал підприємства є важливим ресурсом, який впливає на ефективність його діяльності. Ефективне використання капіталу сприяє зростанню прибутковості, конкурентоспроможності та прибутковості підприємства. Використання капіталу повинно бути оптимальним і забезпечувати максимальний результат при мінімальних витратах.

2. Класифікація капіталу дозволяє систематизувати його види та джерела. Розрізнення між власним та залученим капіталом, оборотним та основним капіталом допомагає враховувати їх особливості та ефективно використовувати.

3. Для оцінки ефективності використання капіталу підприємства використовуються різні методичні підходи, такі як рентабельність капіталу, показники оборотності, аналіз фінансових показників тощо. Ці підходи допомагають оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свій капітал та забезпечує прибутковість.

4. Правове регулювання використання капіталу підприємства включає нормативно-правові акти, які встановлюють правила та обмеження щодо залучення та використання капіталу. Це створює правову базу для забезпечення стабільності та законності фінансово-економічної діяльності підприємства.

5. В аналізі фінансово-господарської діяльності підприємства "Сумське машинобудівне НПО " було виявлено деякі позитивні та негативні моменти. Висока оборотність капіталу та прибутковість свідчать про ефективне використання капіталу, але низькі фінансові показники та нестабільність можуть вплинути на фінансовий стан підприємства.

6. Результати аналізу використання капіталу на підприємстві свідчать про необхідність його оптимізації та підвищення ефективності. Недостатня оборотність та використання основних засобів можуть свідчити про недосягнення повного потенціалу капіталу.

7. Правове регулювання підвищення ефективності використання капіталу включає норми, які сприяють стимулюванню підприємств до оптимального використання капіталовкладень, враховуючи економічні та соціальні аспекти.

8. Для підвищення ефективності використання капіталу підприємства необхідно звернути увагу на такі шляхи: оптимізація оборотних активів, підвищення ефективності управління запасами, раціональне використання основних засобів, залучення додаткових джерел фінансування та ін.

9. Економічне обґрунтування впровадження запропонованого заходу повинно включати оцінку його впливу на фінансові результати, ризики та

очікувану прибутковість. Необхідно враховувати витрати, перспективи та можливість реалізації запропонованого заходу.

10. Впровадження запропонованого заходу повинно сприяти покращенню результатів діяльності підприємства. Ефективне використання капіталу допоможе збільшити прибутковість, конкурентоспроможність та стабільність фінансового стану підприємства.

У цілому, результати дослідження та аналізу використання капіталу підприємства показують, що оптимізація та підвищення ефективності використання капіталу є важливим завданням для підприємства. Забезпечення оптимального використання ресурсів, ефективного управління оборотним та основним капіталом, а також дотримання правових норм і стимулювання інвестицій сприяють досягненню стабільного фінансового стану та підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

У цілому, робота дозволяє зрозуміти важливість ефективного використання капіталу для підприємства та представляє практичні підходи до його покращення. Результати аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства "Сумське машинобудівне НПО " вказують на необхідність удосконалення використання капіталу та реалізацію заходів щодо його оптимізації. Впровадження запропонованих шляхів підвищення ефективності використання капіталу може позитивно вплинути на фінансові результати та стабільність підприємства.

Отже, використання капіталу є ключовим фактором успіху підприємства, і забезпечення його ефективного використання є завданням, яке потребує постійного аналізу, планування та удосконалення. Це сприятиме досягненню стабільного фінансового стану, забезпеченню конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк Ю.А. Фінансові стратегії інноваційного розвитку житлово-комунального господарства / Ю.А. Антонюк // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2009. - № 1. - С.18-25.
2. Арнольд Г. Порадник з корпоративних фінансів: посібник з фінансових ринків, рішень та методів: пер. з англ. / Г. Арнольд. - Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2007. - 752 с.
3. Бутиріна В.М. Визначення фінансової стратегії розвитку підприємства / В.М. Бутиріна, Г.А. Верещаєва // Науковий вісник НЛТУ. - 2011. - Вип.21.7 - С.177-182.
4. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту / Є.Ф. Брігхем / Державний національний університет ім. Т.Г. Шевченка, кафедра фінансів, грошового обігу та кредиту; пер. з англ. - К.: КП "ВАЗАКО", Вид-во "Молодь", 1997. - 1000 с.
5. Веретенникова А.Б. Формирование финансовой стратегии как развитие процесса институционализма на микроуровне [Электронный ресурс] / А.Б. Веретенникова / Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. - Режим доступа: http://www.library.dgtu.donetsk.ua/fem/vip69/69_02.pdf - 18.04.2010 - Загл. с экрана.
6. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання: навчальний посібник / В.Г. Герасимчук; КНЕУ. - К.: КНЕУ, 2000. - 360 с.
7. Головка Т.В. Стратегічний аналіз: навчально-методичний посібник / Т.В. Головка С.В. Сагова; ред. М.В. Кужельний; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. - К.: КНЕУ, 2002. - 198 с.
8. Гриценко Л.Л. Збалансована система показників як інструмент оцінювання стратегії підприємства / Л.Л. Гриценко, А.В. Височина // Актуальні проблеми економіки. - 2012. - № 3. - С.161-167.

9. Гриценко Л.Л. Особливості формування та реалізації фінансової стратегії промислових підприємств / Л.Л. Гриценко, А.В. Височина // Економіка. Фінанси. Право - 2012. - № 1-2. - С.16-22.

10. Данілова Л.І. Фінансова стратегія і дивідендна політика як складова корпоративного фінансового менеджменту підприємства / Л.І. Данілова, І.М. Кулик // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - 2009. - № 111. - С.17-20.

11. Даценко Г.В. Складові елементи механізму формування фінансової стратегії машинобудівних підприємств / Г.В. Даценко // Вісник Хмельницького національного університету. - 2011. - № 1. - С.24-30.

12. Дерев'янку Т.А. Еволюція вимірювальних систем результативності бізнесу / Т.А. Дерев'янку, Н.В. Лепорська // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". - 2012. - № 722. - С.333-337.

13. Закон України про охорону праці [Електронний ресурс] / Законодавство України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2694-12?test=KJ3Mf.VZI0FrSYbEZixiNbioHdlfMsFggkRbI1c> - 29.04.2012. - Назва з екрану.

14. Клівець П.Г. Стратегія підприємств: навчальний посібник / П.Г. Клівець; Мін-во освіти і науки України. - К.: Академвидав, 2007. - 320 с. - ISBN 978-966-8226-42-7.

15. Колісник М.К. Збалансована система показників як спосіб підвищення ефективності управління діяльністю підприємства / М.К. Колісник, Г.В. Рубаха // Науковий вісник НЛТУ України. - 2008. - Вип.18.5 - С.225-230.

16. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз: підручник / Г.О. Крамаренко, О. Є. Чорна. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 392 с.

17. Линенко А.В. Обґрунтування вибору фінансової стратегії підприємства / А.В. Линенко, Т.О. Сніжко // Держава та регіони. - 2009. - № 1. - С.109-113.

18. Мартиненко М.М. Стратегічний менеджмент: підручник / М.М. Мартиненко І.А. Ігнат'єва. - К.: Каравела. - 2006. - 320 с.
19. Мартюшева Л.С. Роль і місце фінансової стратегії в системі базових та функціональних стратегій / Л.С. Мартюшева, О.О. Галесєва // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2011. - № 3 (11). - С.121-124.
20. Маслиган О.О. Методика управління фінансовим потенціалом виробничого підприємства / О.О. Маслиган // Науковий вісник Ужгородського університету. - 2009. - Вип.27. - С.142-150.
21. Маслиган О.О. Розробка збалансованої системи показників / О.О. Маслиган // Вісник Хмельницького національного університету. - 2008. - № 6. - С.74-78.
22. Маслиган О.О. Сутність фінансового потенціалу виробничого підприємства як економічної категорії / О.О. Маслиган // Економічний простір. - 2009. - № 24. - С.271-277.
23. Мельник Ю.М. Проблеми застосування збалансованої системи показників на вітчизняних підприємствах / Ю.М. Мельник, О.С. Савченко // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2011. - № 1. - С. 192-203.
24. Мица Н.В. Економічна сутність та роль фінансової стратегії в системі управління підприємством / Н.В. Мица, В.В. Мица // Вісник Запорізького національного університету. - 2010. - № 3 (7). - С.240-247.
25. Ніколаєнко Л.Ф. Розробка фінансової стратегії як елемент антикризової програми підприємства / Л.Ф. Ніколаєнко, І.О. Геращенко // Вісник Хмельницького національного університету. - 2010. - № 1. - С.11-15.
26. НПАОП 0.00-4.35-04: Типове положення про службу охорони праці [Електронний ресурс] / Законодавство України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04>. - 02.05.2012. - Назва з екрану.
27. Орлова В.Н. Сбалансированная система показателей как инструмент стратегического управления торговыми предприятиями / В.Н. Орлова // Європейський вектор економічного розвитку. - 2011. - № 1. - С.141-151.

28. Партин Г.О. Фінансова стратегія у системі управління фінансами підприємств / Г.О. Партин, О.Я. Митрухіна // Науковий вісник НЛТУ України. - 2009. - Вип. 19.6 - С. 208-214.

29. Петренко С.А. Інтеграційні системи управління як джерело підвищення конкурентоспроможності підприємства / С.А. Петренко // Академічний огляд. - 2010. - № 1 (32). - С.92-100.

30. Пилецкая С.Т. Механизм управления рисками предприятия при разработке финансовой стратегии / С.Т. Пилецкая, С.Ю. Саплин // Економіка промисловості. - 2008. - № 4 (30). - С.144-150.

31. Саєнко М.Г. Стратегія підприємства: підручник / М.Г. Саєнко; Мін-во освіти і науки України, Тернопільський держ. економ. ун-т. - Тернопіль: Економічна думка, 260. - 390 с.

32. Савчук В. Стратегія + фінанси / В. Савчук. - К.: CompanionGroup, 2009. - 352 с.

33. Семенов А.Г. Використання стратегії забезпечення коротко - та довгострокової платоспроможності на підприємстві / А.Г. Семенов // Держава та регіони. - 2007. - № 5. - С.98-103.

34. Семенов А.Г. Матриця фінансових стратегій / А.Г. Семенов // Вісник економічної науки України. - 2008. - № 2. - С.139-146.

35. Семенов А.Г. Особливості розробки стратегії на підприємстві / А.Г. Семенов // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. - 2006. - № 4. - С.320-323.

36. Сумское НПО им. М.В. [Електронний ресурс] / Сумское НПО им. М.В. // Офіційний сайт. - Режим доступу: <http://frunze.com.ua/>.

37. Тарасюк Г.М. Методологічні підходи до формування збалансованої системи планових показників в концепції планування потенціалу підприємств харчової промисловості / Г.М. Тарасюк // Вісник ЖДТУ. - 2010. - № 1 (52). - С.225-234.

38. Ткачук К.Н. Основи охорони праці: підручник / К.Н. Ткачук, М.О. Халімовський. - К.: Основа, 2006. - 444 с.

39. Фінанси зарубіжних корпорацій: навчально-методичний посібник / В.М. Суторміна та ін.; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. - К.: КНЕУ, 2002. - 88 с.
40. Фінансовий менеджмент: підручник / Мін-во освіти і науки України, КНЕУ; ред.А.М. Поддєрьогін. - К.: КНЕУ, 2005. - 535 с.
41. Фіщенко О.М. Формування інвестиційної стратегії на промислових підприємствах / О.М. Фіщенко // Активізація та підвищення ефективності інвестиційних процесів в Україні: Зб. тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференція студентів і молодих вчених (1-2 квітня 2010 р.). - С.74 - 79.
42. Шемаєва Л.Г. Стратегічне управління економічною безпекою підприємства / Л.Г. Шемаєва // Проблеми науки. - 2009. - № 10. - С.29-35.
43. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: підручник / З. Є. Шершньова; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. - Вид. 2-ге, перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2004. - 699 с.
44. Школьник, І.О. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / І.О. Школьник, І.М. Боярко, Б.І. Сюркало; за ред. І.О. Школьник. - Суми: Університетська книга, 2009. - 301 с.
45. Пшик Б. Напрями діяльності українських банків у сфері корпоративного фінансування// Вісник НБУ. – 2005, № 7. – С. 40-44.
46. . Снігурська С. Операції банків з андеррайтингу та їх облік// Вісник НБУ. – 2005, № 4. – С. 43-46.
47. Шубіна С.В., Малахов В.А., Літвінцева Н.С. Комплексний аналіз основних засобів промислового підприємства. Вісник Університету банківської справи. 2017. № 3(30). С. 95–101.
48. . Сірко А.В. Економічна теорія. Політекономія : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 416 с.
49. Проволоцька О.М., Ясиненко Д.В. Використання акціонерного капіталу підприємств: теоретико-методичні проблеми дослідження та умови

підвищення ефективності. Вісник Криворізького економічного інституту КНУ. № 1. 2013.

50. Капітал корпорації: методологія визначення сутності. Науковий вісник НЛТУ України. 2013.

51. Іщенко Я.П., Галайда Л.В. Теоретичні основи формування власного капіталу підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 15. Ч. 1. С. 146–148.

52. Поліщук, В. Г. Концептуальні засади застосування інноваційних інструментів фінансового стимулювання сталого розвитку регіону [Текст] / В. Г. Поліщук // Економічний форум. – 2014. – № 4.– С. 99–108.

53. Цюцяк І.Л. Аналіз наукових підходів до трактування категорії «власний капітал» / І.Л. Цюцяк // Науково-інформаційний вісник: Економіка. – 2014. – №9. – С.271-280.

54. Харченко Н.В. Управління власним капіталом акціонерного товариства / Н.В. Харченко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. - 2018. - № 3. Т. 1. - С. 273-278.

55. Харчук С. А. Сучасні проблеми управління капіталом підприємства та шляхи їх вирішення. / С.А. Харчук //Економіка та держава. – 2015. – № 6. – С. 110–113.

56. Савельєва Т. М. Напрямки удосконалення управління капіталом підприємства/ Т.М. Савельєва // Економіка будівництва і міського господарства. – 2014. – Т. 10. – № 3. – С. 191–196.

57. Пономарьов Д.Е. Капітал підприємства: сутність та аналіз формування і використання / Д.Е. Пономарьов // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 5. – С. 53-58.

58. Пілецька С.Т. Управління структурою капіталу підприємства / С.Т. Пілецька // Вісник Запорізького національного університету. – 2017 р. – Вип. 8. – С.79- 84.

59. Вишневецький В. Теорія вартості в економічній науці / В. Вишневецький // Економіст. – 2018. – №5. – С. 35-46

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги
до фінансової звітності"

		КОДИ		
		2021	01	01
Дата (рік, місяць, число)				
Підприємство	Акціонерне товариство "Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання" за ЄДРПОУ	05747991		
Територія	Сумська за КОАТУУ	5910100000		
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство за КОПФГ	230		
Вид економічної діяльності	Виробництво інших pomp і компресорів за КВЕД	28.13		
Середня кількість працівників	1 003			
Адреса, телефон	Вулиця Горького, буд. 58, м. Суми, Сумська обл., 40004 225296			
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)				
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці): за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності				v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2020 р.

Форма N 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код ядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	11 919	9 428
невісна вартість	1001	32 215	32 215
накопичена амортизація	1002	20 296	22 787
Незавершені капітальні інвестиції	1005	48 556	47 883
Основні засоби	1010	279 506	192 434
невісна вартість	1011	497 416	362 230
знос	1012	217 910	169 796
Інвестиційна неухомість	1015		-
невісна вартість інвестиційної неухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної неухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020		-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	237 705	237 705
Інші фінансові інвестиції	1035	13 606	13 606
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	591 292	501 056
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 333 838	797 792
Виробничі запаси	1101	165 643	85 733
Незавершене виробництво	1102	903 448	197 827
Готова продукція	1103	264 697	514 232
Товари	1104	50	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 925 712	629 663
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	43 525	19 542
з бюджетом	1135	13 575	6 366
у тому числі з податку на прибуток	1136	1	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахуваних доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	808 394	1 213 206
Поточні фінансові інвестиції	1160	48 949	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	7 551	5 682
Готівка	1166	30	-
Рахунки в банках	1167	7 521	5 682
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	76 207	86 590
Усього за розділом II	1195	4 257 751	2 758 841
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та інші активи	1200	-	-
Баланс	1300	4 849 043	3 259 897

за 2020 р.
 Форма N 2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього ок
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	802 994	766 083
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(810 316)	(887 223)
Валовий:			
прибуток	2090	-	-
збиток	2095	(7 322)	(121 140)
Інші операційні доходи	2120	323 254	470 636
Адміністративні витрати	2130	(80 761)	(130 140)
Витрати на зб	2150	(10 168)	(19 941)
Інші операційні витрати	2180	(2 028 604)	(383 445)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(1 803 601)	(184 030)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	9	976 347
Інші доходи	2240	2 435	76 552
Фінансові витрати	2250	(1 883 496)	(635 608)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(7 286)	(55 203)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	178 058
збиток	2295	(3 691 939)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	178 058
збиток	2355	(3 691 939)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	(47)	(49)
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(20 725)	(144 909)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(20 772)	(144 958)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(20 772)	(144 958)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(3 712 711)	33 100

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	440 123	539 294
Витрати на оплату праці	2505	139 634	337 997
Відрахування на соціальні заходи	2510	29 053	73 290
Амортизація	2515	25 814	33 026
Інші операційні витрати	2520	1 629 920	222 670
Разом	2550	2 264 544	1 206 277

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	71085000	71085000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	71085000	71085000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(51,93696)	2,50486
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(51,93696)	2,50486
Дивіденди на одну просту акцію	2620	-	-

Додані на сторінках 22-69 стислий виклад суттєвих фінансових відомостей та інші пояснювальні примітки до фінансової звітності є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

Генеральний директор

Головний бухгалтер

Забіцький Володимир /
РикторовичКлименко Володимир /
Миколайович

Стаття	Код рядк а	За звітний період	За аналогічний період попереднього
1	2	3	
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	273 033	308 899
Повернення податків і зборів	3005	17	17
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	443	19 677
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	376	19 570
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	1 103	76 760
Надходження від повернення авансів	3020	1 701	1 566
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточний рахунок	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	12	15
Надходження від операційної оренди	3040	1 531	5 827
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Інші надходження	3095	3 466	10 087
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(140 976)	(291 231)
Праці	3105	(99 823)	(78 407)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(28 037)	(21 356)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(24 749)	(23 824)
Зобов'язання з податку на прибуток	3116	(-)	(4)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(47)	(2 942)
Зобов'язання з інших податків і зборів	3118	(24 702)	(20 878)
Витрачання на оплату авансів	3135	(-)	(22 242)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(-)	(2 113)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(44 114)	(32 039)

1	2	3	4
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	(56 393)	(48 364)
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	54 166	
необоротних активів	3205	17	
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	9	
дивідендів	3220	-	
Надходження від деривативів	3225		
Надходження від погашених позик	3230		
Інші надходження	3250	9	()
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	()	(-)
необоротних активів	3260	(51)	(695)
Виплати за деривативами	3270	(-)	()
Витрачання на надання позик	3275	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	54 150	(442)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305		27 834
Інші надходження	3340	-	
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	()	(-)
Погашення позик	3350	-	2 944
Сплату дивідендів	3355	(-)	(-)
Витрати на сплату відсотків	3360	(-)	()
Інші платежі	3390	()	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-	24 890
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	(2 243)	(23 916)
Залишок коштів на початок року	3405	7 551	31 040
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	374	427
Залишок коштів на кінець року	3415	5 682	7 551

Додані на сторінках 22-69 стислий виклад с
звітності є невід'ємною частиною цієї фінан

а інші пояснювальні примітки до фінансової

Генеральний директор

Головний бухгалтер

Забіцький Володимир
кторович

Клименко Володимир
Миколайович